ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΔ′ — ΚΠολις. — Αὔγουστος 1939. — Τεῦχος 8.

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ

Ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας, υἱὸς Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Κύριος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἔλαβεν, ὡς τετράρχης, τὴν διοίκησιν τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Περαίας. Διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ τὰ ὅρια τοῦ κράτους αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ναβαταίων, ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Ναβαταίων Ἀρέτα τοῦ Δ′. Ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας κατά τι ταξείδιον, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν εἰς Ρώμην περὶ τὸ Πάσχα τοῦ 26 μ. Χ. ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ἰδιωτεύοντος εἰς πόλιν τινὰ τῆς Ἰταλίας, διότι καίτοι ἦτο καὶ αὐτὸς υἱὸς τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς Μαριάμης, μολαταῦτα ἡ ραδιουργία τῆς αὐλῆς κατέστησεν αὐτὸν ὕποπτον εἰς τὸν πατέρα του ὁ ὁποῖος, κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας, ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς διαδοχῆς. Ὁ Φίλιππος οὗτος, ζῶντος ἤδη τοῦ πατρός του, εἶχε νυμφευθῇ τὴν Ἡρωδιάδα θυγατέρα τοῦ Ἀριστοβούλου, καὶ τούτου υἱοῦ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς Βερενίκης, ἡ ὁποία ἀπὸ μάμμης κατήγετο ἀπὸ τὴν ἡγεμο-

νικὴν οἰκογένειαν τῶν Ἀσαμοναίων τῶν ἐλευθερωτῶν τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Σελευκιδῶν.

Ἡ φιλοξενία αὕτη τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα παρὰ τῷ ἀδελφῷ ἀπέβη μοιραία. Ἡ φιλόδοξος καὶ ἄπιστος Ἡρωδιὰς ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα δέχεται νὰ καταλείψῃ τὸν ἄσημον καὶ ἀφανῆ σύζυγον αὐτῆς καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ του ἐκ Ρώμης. « Ἐρασθεὶς (ὁ Ἀντύπας), λέγει ὁ ἰουδαῖος ἱστορικὸς Ἰώσηπος, Ἡρωδιάδος τῆς τούτου (Φιλίππου) γυναικός, τολμᾷ λόγων ἅπτεσθαι περὶ γάμων. Καὶ δεξαμένης, συνθῆκαι γίνονται μετοικίσασθαι πρὸς αὐτὸν ὁπότε ἀπὸ Ρώμης παραγένοιτο. Ἦν δὲ ἐν ταῖς συνθήκαις, ὥστε καὶ τοῦ Ἀρέτα τὴν θυγατέρα ἐκβαλεῖν » (Ἰουδαϊκὴ ἀρχαιολογία 18, 5, 1).

Τὸ σχέδιον τοῦτο ὅπως κατεστρώθη οὕτω καὶ ἐξετελέσθη μετὰ ταύτης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἡ νόμιμος σύζυγος τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα καὶ θυγάτηρ τοῦ Ἀρέτα πληροφορηθεῖσα τὰ μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος συμπεφωνημένα, ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἀξιοπρεπῶς ἀπεσύρθη πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς εὑρισκομένου εἰς τὴν Πέτραν.

Ἡ τοιαύτη παράνομος ἕνωσις τοῦ Ἀντύπα μετὰ τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὕβρις κατὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀρέτα εἶχε συνεπείας πολιτικάς. Ὁ τέως πενθερὸς τοῦ τετράρχου βαρέως φέρων τὴν ὕβριν ὤμοσεν ἐκδίκησιν. Ἡ ἐχθρότης τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξεδηλώθη εἰς ἐπεισόδια συνόρων, ἀργότερον δέ, μετὰ τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας, καὶ εἰς φανερὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος κατέληξεν εἰς πλήρη ἧτταν τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα.

Ἀλλὰ τὸ βασιλικὸν αὐτὸ σκάνδαλον εἶχεν ἀπηχήσεις καὶ μεταξὺ τῶν ὑπηκόων. Ἐτάραξε τὰς συνειδήσεις τοῦ πλήθους καὶ προὐκάλεσε μεγάλην παρὰ τῷ λαῷ ἀγανάκτησιν. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ κῆρυξ τῆς μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Θεόν, ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀμείλικτος ἐπιτιμητὴς τῆς ἠθικῆς ἐκλύσεως τῆς τότε κοινωνίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀδιάφορος πρὸ τῆς ἀτιμίας ταύτης καὶ πρὸ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ παραδείγματος τὸ ὁποῖον ἤρχετο ἄνωθεν. Ὅπως ἄλλοτε ὁ προφήτης Νάθαν ἤλεγξε τὸν βασιλέα Δαυΐδ, ὅπως κατόπιν ὁ ζηλωτὴς Ἠλίας ἐπετίμησε τὰς παρανομίας τοῦ ἀσεβοῦς Ἀχαὰβ καὶ τῆς Ἰεζάβελ, οὕτω καὶ τώρα ὁ Ἰωάννης ἀφίνει τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου, κατέρχεται εἰς τὴν πόλιν καὶ κατὰ πρόσωπον καταδικάζει τὴν διαγωγὴν τοῦ τετράρχου καὶ ἐλέγχει τὴν παράνομον αὐτὴν συμβίωσιν, ἡ ὁποία ἦτο διπλῆ αἱμομιξία καὶ σκανδαλώδης μοιχεία, ἐφ' ὅσον ἔζη ὁ σύζυγος τῆς Ἡρωδιάδος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ρητῶς ἀπηγόρευεν ὁ Νόμος (Λευϊτ. 18, 16. 20, 12). Ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀπροσδόκητος οὗτος ἔλεγχος, φυσικὸν ἦτο νὰ ἐξερεθίσῃ τὸν Ἀντύπαν, ὁ ὁποῖος « κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν

καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ» (Μτθ. 14, 3). Εὑρίσκετο δὲ ἡ φυλακὴ αὕτη ἐντὸς τοῦ ὀχυροῦ φρουρίου Μαχαιροῦντος (σήμερον Μεκαούρ) πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ ὅπου πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπῆρχε καὶ ἀνάκτορον ὅπου παρεθέριζεν ὁ βασιλεύς. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι ἡ φυλάκισις αὕτη θὰ ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 28 μ. Χ.

Ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας ἦτο ἄνθρωπος δειλοῦ καὶ ἀτόλμου χαρακτῆρος. Ἦτο ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ἀτολμίᾳ των, ἀναποφάσιστοι, ταλαντεύονται μεταξὺ τῆς καλωσύνης, τοῦ πάθους καὶ τῆς δημοτικότητος. Γνωρίζουσι τὸ καλόν, ἀλλὰ τὸ πάθος, ὡς ἀνθρώπων ἐμποδίζει αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποφασίσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν δὲν διαπράττουσι, διότι φοβοῦνται πολὺ τὴν δημοσίαν γνώμην. Καὶ ὁ Ἡρώδης, ἐσέβετο μὲν τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον (Μρκ. 6,20.) Ἀλλὰ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, πλὴν ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον (Μτθ. 14,5). Καὶ καθὼς συμβαίνει οἱ τοιοῦτοι χαρακτῆρες νὰ ἀποφασίζωσιν ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε ἐπιδράσεων καὶ ἐπιρροῶν — οὕτω καὶ ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας ἔκρινεν ὄχι κατὰ τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἡρωδιάδος, ἡ ὁποία ἄσπονδον ἐκράτει τὸ μῖσος κατὰ τοῦ Ἰωάννου, ἀναμένουσα τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν πρὸς ἐκδίκησιν. Καὶ ἡ εὐκαιρία ἐπαρουσιάσθη. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 29 μ. Χ. ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας ἑώρταζε τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς παρετέθη εἰς τὰ ἐν Μαχαιροῦντι ἀνάκτορα μέγα δεῖπνον εἰς τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτιωτικοὺς ἄρχοντας, καὶ εἰς τοὺς τὰ πρῶτα φέροντας τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Περαίας. Τὸ δεῖπνον εὑρίσκετο εἰς τὸ τέρμα, ὅτε ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος Σαλώμη εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ χορεύσασα τοὺς χοροὺς ἐκείνους τῶν δημοσίων ὀρχηστρίδων τοὺς ὁποίους ἔβλεπε κατὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν διαμονήν της, κατέθελξε πάντας. Ἡ Σαλώμη κόρη τῆς Ἡρωδιάδος φαίνεται ὅτι ἀπὸ ἡλικίας 14 ἢ 15 ἐτῶν εἶχεν ἀπωλέσει τὴν σεμνότητα καὶ αἰδῶ, τὰ στολίσματα αὐτὰ πάσης κόρης καὶ γυναικός.

Ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ συνανακείμενοι κατεγοητεύθησαν. Τὸ κοράσιον ἔπρεπε νὰ ἀμειφθῇ. Καὶ ὅπως ἄλλοτε ὁ Ἀρταξέρξης ὑπεσχέθη εἰς τὴν Ἐσθὴρ (Ἐσθὴρ 5, 3), οὕτω καὶ τώρα ὁ Ἀντύπας ὑπόσχεται ἐνόρκως, ἐν τῇ μέθῃ του, ὅλως ἀνοήτως, «ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας του». Ἡ πρότασις ἦτο τόσον μεγάλη ὥστε τὸ κόριον ἀπορεῖ τί νὰ ζητήσῃ. Ἡ κακοῦργος ὅμως μήτηρ της τὴν συμβουλεύει νὰ ζητήσῃ τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Καὶ ἡ Σαλώμη ἐπιστρέψασα, μὲ κυνισμὸν «δός μοι, λέγει, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου», ἐπιδίδουσα συγχρόνως καὶ πινάκιον τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἀπὸ τὴν πρὸ αὐτῆς τράπεζαν. Ὁ βασιλεὺς συνελθὼν ἀπὸ τὴν μέθην πρὸ τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης

ἀπαιτήσεως, κατάπληκτος παρατηρεῖ τοὺς προσκεκλημένους. Ἐλυπήθη πολύ. Δεσμεύεται ὅμως ἀπὸ τοὺς ὅρκους, διὸ καὶ διατάσσει ἕνα ἐκ τῶν παρισταμένων σωματοφυλάκων νὰ καταβῇ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Ἰωάννην, τοῦ ὁποίου τὴν αἱμόφυρτον κεφαλὴν ἡ ἀσυγκίνητος ὀρχηστρὶς προσέφερεν εἰς τὴν μιαιφόνον μητέρα της. Ὁ ἱ. Ἱερώνυμος ἀναφέρει παράδοσιν ὅτι ἡ Ἡρωδιὰς μὴ δυναμένη νὰ συγκρατήσῃ τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ θανατώσει, ἀλλὰ καὶ τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον ἐπλήρου τὴν ἔνοχον καρδίαν της, ἐξήγαγε καρφίδα ἀπὸ τὴν κόμην της καὶ ἐκέντησε τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ἡ ὁποία εἶχε τὸ θάρρος νὰ καταδικάσῃ τὰς παρανόμους σχέσεις της. Ἐπανέλαβεν ὅ,τι ἔκαμε ἄλλοτε καὶ ἡ Φουλβία, κεντήσασα τὴν γλῶσσαν τοῦ ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας ἀποκεφαλισθέντος Κικέρωνος.

Τὸ οἰκτρόν, δι' ἀποκεφαλισμοῦ, τέλος τοῦ κήρυκος τῆς μετανοίας, ἐπὶ τῇ αἰτήσει καὶ χάριν μιᾶς γυναικός, δὲν εἶναι μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ξέρξης προσέφερεν εἰς τὴν βασίλισσαν Ἄμεστριν, αἰτησαμένην, τὴν κεφαλὴν τῆς ἀδελφῆς τῆς συζύγου του, ἀντιπάλου αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πλούταρχος εἰς τὸν βίον τοῦ Φλαμινίου διηγεῖται, ὅτι ὁ Φλαμίνιος ἐπὶ τῇ αἰτήσει μιᾶς πόρνης, ἡ ὁποία παρεπονεῖτο ὅτι δὲν εἶδεν ἀποκεκομμένην ἀνθρώπου κεφαλὴν διέταξε νὰ ἀποκεφαλίσωσιν ἕνα ἐκ τῶν καταδίκων. Τὰ παρόμοια ταῦτα γεγονότα μαρτυροῦσιν ἐμμέσως ὑπὲρ τῆς ἱστορικότητος τῆς σχετικῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους τοῦ Βαπτιστοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ νεωτέρα κριτικὴ (Loisy, Holtzman, Goguel) θέλει νὰ παρουσιάσῃ ὡς δημώδη μῦθον.

Μὲ τὸ τέλος τοῦ Ἰωάννου ἀσχολεῖται καὶ ὁ ἰουδαῖος ἱστορικὸς Φλάβιος Ἰώσηπος, ὁ ὁποῖος μάλιστα συμπληρώνει, ὡς εἴδομεν, κενά τινα σημεῖα τῆς εὐαγγελικῆς διηγήσεως. Ἡ διήγησις αὐτοῦ ἀνεξάρτητος τῆς τῶν Εὐαγγελιστῶν, συμπτίπτει κατὰ τὰ κύρια καὶ οὐσιώδη. Μόνον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι διΐστανται ἀμφότεραι αἱ διηγήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὰ αἴτια τὰ ὑπαγορεύσαντα τὸν φόνον. Κατὰ τοὺς ἱεροὺς εὐαγγελιστὰς ταῦτα εἶναι ἠθικά, ἐνῷ κατὰ τὸν Ἰώσηπον εἶναι πολιτικά: ὁ φόβος δηλ. τοῦ βασιλέως μήπως λόγῳ τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ τοῦ πλήθους προὐκληθῇ καμμία ἐπανάστασις. «Δείσας Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσόνδε πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ ἀποστάσει τινὶ φέροι, πάντα γὰρ ἐῴκεσαν συμβουλῇ τῇ ἐκείνου πράξοντες, πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρίν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι, προλαβὼν ἀναιρεῖν, ἢ μεταβολῆς γενομένης εἰς τὰ πράγματα ἐμπεσὼν μετανοεῖν» (Ἰουδ. ἀρχ. 18. 6. 2).

Ἀλλ' ἡ ἀσυμφωνία αὕτη εἶνε μόνον φαινομενική. Καὶ ὡς παρα-

τηρεῖ ὁ Schürer τὸ ἓν δὲν ἀποκλείει τὸ ἄλλο. Οἱ ἱ. Εὐαγγελισταὶ ἀναφέρουσι τὰ ἐσωτερικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα παρεκίνησαν τὸν Ἡρώδην εἰς τὸ ἔγκλημα, ἐνῷ ὁ Ἰώσηπος δίδει τὰ ἐξωτερικὰ αἴτια, δηλ. ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διέδωσαν εἰς τὸν λαὸν διὰ νὰ δικαιολογήσωσι καὶ νὰ δώσωσι νομιμότητα εἰς τὴν φυλάκισιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προφήτου, καθησυχάσωσι δὲ καὶ τὴν δημοσίαν γνώμην ἡ ὁποία ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ ἐγκλήματος. Πόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις τοῦ πλήθους, φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι πάντες ἐθεώρησαν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρέτα ἧτταν τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα ὡς θείαν τιμωρίαν διὰ τὸν φόνον τοῦ Βαπτιστοῦ. «Ἐδόκει, λέγει ὁ Ἰώσηπος, ὀλωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μάλα δικαίως τιννυμένου κατὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Βαπτιστοῦ». Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν: «τοῖς δὲ Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ὄλεθρον ἐπὶ τῷ στρατεύματι γενέσθαι, τοῦ Θεοῦ κακῶς Ἡρώδῃ θέλοντος».

Τοιοῦτον λοιπὸν ἔσχε τέλος ὁ μέγιστος καὶ ἔσχατος τῶν προφητῶν. Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἦτο πλέον τι ἀγγέλου διότι οἱ ἄγγελοι εἶναι πνεύματα καὶ δὲν ἔχουσι σῶμα. Ἀλλ' ἦτο καὶ πλέον τι ἀνθρώπου διότι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι πολὺ σώματος καὶ ὀλίγον πνεύματος, ἐνῷ ὁ Ἰωάννης ἔχων σῶμα ἦτο ὅλος πνεῦμα. Ὁ ἀσκητικὸς καὶ λιτὸς βίος του, ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀνιδιοτέλεια αὐτοῦ, ὁ ἔνθερμος ζῆλος καὶ ἡ πρὸς πάντας μεγάλους καὶ μικροὺς ἀνεξαιρέτως πεπαρρησιασμένη γλῶσσά του, καθιστῶσιν αὐτὸν παράδειγμα καὶ ὑπόδειγμα πρὸς πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε ἐντεταλμένους τὴν διδασκαλίαν καὶ φρούρησιν τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ἡρωῒς τοῦ δράματος, ἡ Σαλώμη, ἡ ἄσεμνος καὶ ἐπιπολαία νεᾶνις δίδει αἰώνιον δίδαγμα ὅτι «ἡ παρωσαμένη τὴν παρθενικὴν αἰδῶ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοσούτων ἀνδρῶν ἀσέμνως ἑαυτὴν θεατρίζουσα καὶ ποικίλως ἀσχημονοῦσα, ψυχὴν ἀπάνθρωπον κτᾶται». Τὸ δὲ παρανομώτατον ἁπάντων γύναιον ἡ Ἡρωδιὰς «ἀνεῖλε μὲν τὸν κατήγορον τῆς μοιχείας, ἵνα μοιχευομένη λανθάνῃ τοὺς τότε μόνον· ἀνελοῦσα δὲ αὐτόν, οὐ μόνον οὐκ ἔλαθεν ἐκείνους, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἐδημοσιεύθη καὶ μέχρι παντὸς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ δημοσιεύεται» διδάσκουσα οὕτω ὅτι αἱ τοιαῦται καταισχύνουσι καὶ ἑαυτὰς καὶ τὸν μοιχόν, καὶ τὸν ἴδιον ἄνδρα καὶ τὰς θυγατέρας.

† ΑΡΧΙΜ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ

ΙΕΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΒΟΣΣΟΥΕΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ[1])

Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ ἱ. Χρυσοστόμου καὶ Βοσσουέτου ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ τοῦ συγχρόνου κηρύγματος ἀφ᾽ ἑτέρου. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συμβιβασθοῦν πράγματα ποὺ ἐλέχθησαν πρὸ 250 περίπου ἐτῶν καὶ μάλιστα, προκειμένου περὶ ἱ. Χρυσοστόμου, πρὸ 1540, μὲ ἐννοίας καὶ ἰδέας καὶ νοοτροπίαν καθόλου ποὺ ἐπικρατεῖ κατὰ τὸν αἰῶνά μας, αἰῶνα τῆς προόδου, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τῶν τηλεφώνων, τῶν ἀεροπλάνων, τῶν ῥαδίων, τῶν ὑποβρυχίων. Ἀλλὰ διατὶ τὰ ἔργα των, καθὼς καὶ τόσων ἄλλων μεγάλων διανοουμένων τῆς ἀρχαιότητος, ἐκδίδονται εἴτε εἰς τὸ πρωτότυπον εἴτε εἰς μεταφράσεις καὶ ἀναγινώσκονται ἀπὸ χιλιάδας ἀνθρώπων; Μέσα εἰς τὰ συγγράμματά των ὑπάρχει κἄτι τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς, ἱκανοποιεῖ τὸν νοῦν, τὴν φαντασίαν καὶ τὴν καρδίαν παντὸς ἀνθρώπου παντὸς τόπου καὶ χρόνου, κἄτι τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Θουκυδίδου, εἶναι «κτῆμα ἐσαεί» τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ διὰ τοὺς δύο ἐφαρμόζεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ βαθὺς καὶ μελαγχολικὸς φιλόσοφος Schopenhauer ἔγραφεν εἰς τὸ ἔργον του «Συγγραφεῖς καὶ ὕφος» ἔχων ὑπ᾽ ὄψιν τὰ διανοητικὰ προϊόντα ὅλων τῶν κλασικῶν συγγραφέων· «δὲν ὑπάρχει διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἀναψυκτικὸν πλέον ἀναπαυτικὸν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων κλασικῶν. Εὐθὺς ὡς ἀναγνώσῃ τις τυχαίως κανένα ἀπ᾽ αὐτούς, ἔστω καὶ διὰ ἡμίσειαν ὥραν, αἰσθάνεται ὅτι ἀμέσως ἀναπαύεται, ἀνακουφίζεται, ἐξαγνίζεται, ἀνυψώνεται καὶ ἐνδυναμώνεται. Φαίνεται ὡσὰν νὰ καταπαύῃ τὴν δίψαν του ἀπὸ πηγὴν ποὺ τρέχει ἀπὸ ἕνα βράχον.» Νομίζω πὼς ὁ τοιοῦτος ἀναγνώστης αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του, προκειμένου περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἔργων τῶν δύο προειρημένων μεγάλων ἀνδρῶν, ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνώτερον τὴν στιγμὴν ποὺ κλείει τὸ βιβλίον παρ᾽ ὅ,τι ἦτο ὅταν τὸ ἤνοιγε. Μεταρσιώνεται, ἑνώνεται μὲ τὸν συγγραφέα, ἀναβαίνει εἰς τὰ νοερά του ὕψη, ἀντιλαμβάνεται, σκέπτεται, αἰσθάνεται μαζί του.

Τὰ δημιουργήματα τῶν μεγάλων πνευμάτων εἶναι προϊὸν ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, τῶν διανοημάτων καὶ

---

[1]) Ἡ μελέτη αὐτὴ κάπως τροποποιημένη ἐξετέθη προχείρως ἐνώπιον διαφόρων θεολόγων ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς Σχολῆς.

τῶν συναισθημάτων των. Ἐκφράζουν ὅ,τι συλλαμβάνουν εἰς μίαν στιγμὴν μὲ τὸ ἄγκιστρον τῆς μεγαλοφυΐας των μέσα εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος τοῦ μυστηριώδους ἐσωτερικοῦ των ἐγώ. Τὰ κατωτέρω λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἶναι ὑπόδειγμα τοῦ εἴδους αὐτοῦ. «Οὐδὲν οὕτως εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην ποιεῖν εἴωθεν ὡς τὰ περὶ φιλοσοφίας δόγματα, τὸ τῶν παρόντων ὑπερορᾶν πραγμάτων, τὸ πρὸς τὰ μέλλοντα κεχηνέναι, τὸ μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον εἶναι νομίζειν, μὴ πλοῦτον, μὴ δυναστείαν, μὴ τιμάς, μὴ θεραπείας. Ἂν ταῦτα εἰδῇς φιλοσοφεῖν, κἂν πλουτοῦντα θεάσῃ τινὰ οὐ δηχθήσῃ φθόνῳ, κἂν εἰς πενίαν καταπέσῃ, οὐ ταπεινωθήσῃ τῇ πτωχείᾳ». Καὶ ἀλλαχοῦ γράφει· «ἡμεῖς ἑαυτῶν κύριοι καὶ τοῦ παθεῖν κακῶς καὶ τοῦ μὴ παθεῖν.... ἰδοὺ διαμαρτύρομαι καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγω, καὶ εἰ ἦν ἐφ' ὑψηλοῦ ἀναβάντα βοῆσαι οὐκ ἂν παρῃτησαίμην, τὸν χριστιανὸν οὐδεὶς ἀνθρώπων τῶν οἰκούντων ἐπὶ τῆς γῆς βλάψαι δυνήσεται...» [2]) Ὁ Βοσσουέτος εἰς τὸν ἀριστουργηματικὸν ἐπικήδειον τῆς δουκίσσης τῆς Ὀρλεάννης Henriette Anne d' Angleterre, θυγατρὸς τῆς Henriette de France, ἐκχέει ὄχι μόνον τὴν μεγαλοφυΐαν του, καὶ τὴν πτερωτήν του φαντασίαν, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ψυχικὴν ἀναστάτωσιν ποὺ προεκάλεσεν εἰς τὰ βάθη τῆς ἐσωτερικῆς του ὑπάρξεως ἕνας αἰφνίδιος θάνατος προσφιλοῦς προσώπου. [3]) Εἰς τὸν ἐπίλογον τοῦ εἰρημένου ἐπικηδείου λέγει. «Ἀλλά, προσευχόμενοι διὰ τὴν ψυχήν της, χριστιανοί, ἂς σκεφθῶμεν καὶ τοὺς ἑαυτούς μας. Τί περιμένωμεν διὰ νὰ ἐπιστραφῶμεν (πρὸς τὸν Χριστόν); Ποία σκληρότης ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἰδικήν μας, ἐὰν ἕνα τόσον παράδοξον δυστύχημα τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διεισδύσῃ ἕως εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας μᾶς σκοτίζει μόνον μερικὰς στιγμάς; Περιμένομεν νὰ ἀναστήσῃ ὁ θεὸς νεκροὺς διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ; Δὲν εἶναι ποσῶς ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθουν οἱ νεκροὶ μήτε νὰ ἐξέλθῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν τάφον· αὐτὸς ποὺ ἐμβαίνει σήμερον εἰς τὸν τάφον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀρκετὸς διὰ τὴν ἐπιστροφήν μας. Διότι, ἐὰν ἠμπο-

---

2) Ὁμιλ. ΝΑ' εἰς τὰς Πράξεις.

3) Ὁ Βοσσουέτος, γράφει ὁ de Bausset, εἰς τὸν ἐπικήδειον λόγον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας ἔκαμε νὰ ὁμιλήσῃ ἡ μεγαλοφυΐα του, εἰς τὸν τῆς θυγατρός της, δουκίσσης τῆς Ὀρλεάνης, ἀφήνει νὰ ὁμιλῇ ὁλόκληρος ἡ ψυχή του». Ἐπικήδειοι Bossuet, ἔκδοσις Lecoffre σ. 64.

Ὁ G. Lanson ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς. «Ἐκεῖνο ποὺ δεσπόζει ὅλων, εἰς τοὺς ἐπικηδείους τοῦ Bossuet, καὶ καλύπτει ὅλα, διδασκαλίαν, βιογραφίαν, ἠθικὴν ἱστορίαν εἶναι ἡ προσωπικὴ συγκίνησις τοῦ ῥήτορος. Τοιουτοτρόπως οἱ ὡραιότεροί του λόγοι εἶναι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ὁμιλεῖ περὶ προσώπων τὰ ὁποῖα ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησε». Histoire de la litterature Française σ. 577.

ροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας, θὰ ὁμολογήσωμεν, χριστιανοί, αἱ ἀλήθειαι τῆς Αἰωνιότητος εἶναι ἀρκετὰ καλὰ στηριγμέναι· ὅ,τι ὅτι ἀντιτάσσομεν εἰς αὐτὰς εἶναι ἀσθενές· ἐὰν τὰς πολεμοῦμεν δὲν τὰς πολεμοῦμεν ἀντλοῦντες ἐπιχειρήματα ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πάθη μας. Ἐὰν ἐμποδίζῃ τὰς ἁγίας καὶ σωτηρίους ἀληθείας αὐτὰς ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπερισχύσουν μέσα μας αὐτὸ εἶναι τὸ ὅτι ὁ κόσμος μᾶς κατέχει, ὅτι αἱ αἰσθήσεις μᾶς θέλγουν, ὅτι τὸ παρὸν μᾶς παρασύρει. Χρειάζεται ἕνα ἄλλο θέαμα διὰ νὰ μᾶς βγάλῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην τῶν αἰσθήσεων, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ κόσμου; Τί! τὸ θέλγητρον τῶν αἰσθήσεων εἶναι τόσον δυνατὸν ὥστε νὰ μὴ ἠμποροῦμεν τίποτε νὰ προβλέψωμεν; Οἱ λάτραι τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων θὰ εἶναι ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν τύχην των ὅταν θὰ ἴδουν ὅτι μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ δόξα των θὰ περάσῃ εἰς τὸ ὄνομά των, οἱ τίτλοι των εἰς τοὺς τάφους των, τὰ κτήματά των εἰς ἀχαρίστους καὶ τὰ ἀξιώματά των ἴσως εἰς ἐκείνους ποὺ τοὺς ἐφθόνουν; Ὅτι ἐὰν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἔλθῃ μία τελευταία ἡμέρα ὁπότε ὁ θάνατος θὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅλα τὰ λάθη μας, διατὶ νὰ μὴ περιφρονοῦμεν, κάμνοντες τοὺς ἀναλόγους συλλογισμούς, ὅ,τι θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ περιφρονήσωμεν μίαν ἡμέραν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς βίας; Καὶ ποία εἶναι ἡ τύφλωσίς μας, ἐὰν πάντοτε προχωροῦντες πρὸς τό (μοιραῖον) τέλος μας καὶ περισσότερον ἀποθαμένοι παρὰ ζωντανοὶ περιμένομεν τοὺς τελευταίους στεναγμούς (τὰ λοίσθια) διὰ νὰ ἐγκολπωθῶμεν τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα καὶ μόνη ἡ σκέψις τοῦ θανάτου ἔπρεπε νὰ μᾶς ἐμπνέῃ καθ᾽ ὅλας τὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς μας;»

Εἰς παρομοίαν ψυχολογικὴν κατάστασιν εὑρίσκετο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὅταν ἔλεγε· οἱ «τετυφωμένοι καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνασπῶντες πλούσιοι ὅταν συνοδεύωσι νεκρόν (ἐκφοράν) καὶ ἴδωσι τὸ «σῶμα κείμενον κωφὸν καὶ ἀκίνητον καὶ παιδία ἐν ὀρφανείᾳ καὶ γυναῖκας ἐν χηρείᾳ, καὶ φίλους ἐν κατηφείᾳ, καὶ οἰκέτας μελανειμονοῦντας, καὶ ἅπαν τῆς οἰκίας σκυθρωπὸν τὸ σχῆμα, συστέλλονται, ταπεινοῦνται, συντρίβονται. Καὶ γὰρ μυρίας ἀπολαύσαντες διδασκαλίας, καὶ μηδὲν κερδάναντες, ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης ἀθρόον φιλοσοφοῦσι, τό τε εὐτελὲς καὶ ἐπίκηρον τῆς ἀνθρωπίνης καταμανθάνοντες φύσεως καὶ τὸ σαθρὸν καὶ ἄστατον τῆς ἑαυτῶν δυναστείας, καὶ ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις συμφοραῖς τὰς ἑαυτῶν προορῶντες μεταβολάς» [4]). Ὅλαι αὐταὶ αἱ σκέψεις τόσον τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου ὅσον καὶ τοῦ Βοσσουέτου εἶναι ἀπόρροιαι βαθείας παρατηρήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ

[4]) Ὁμιλία εἰς ψαλμὸν ρι΄. Migne τόμ. 55 στ. 280, 281.

θὰ συγκινοῦν καὶ θὰ διδάσκουν πάντα ἀναγνώστην προσεκτικὸν ποὺ διατηρεῖ κἄποιαν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνωτερότητα.

Ὡσὰν τὰ ἀνωτέρω χωρία ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μυρία τὰ ὁποῖα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ ἱεροκήρυκες ἀνήκουν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὅλων τῶν αἰώνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρέχουν σύγχρονον ὑλικὸν διὰ τὸν ἱεροκήρυκα οἱασδήποτε ἐποχῆς. Τὰ περὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας, τὰ ὁποῖα ἐκθέτει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, εἶναι ἀλήθεια καὶ ἔκφρασις ἀληθείας δι' οἱανδήποτε ἐποχήν. «Ἡ μὲν κακία κἂν τὴν οἰκουμένην ἔχῃ μεθ' ἑαυτῆς πάντων ἐστὶν ἀσθενεστέρα, ἡ δὲ ἀρετὴ κἂν μεμονωμένη τύχῃ πάντων ἐστὶ δυνατωτέρα.» [5]) Μεγάλην σύγχρονον ἀξίαν ἔχουν καὶ ὅσα λέγει περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀνατροφῆς. Ἐὰν οἱ πατέρες μετὰ ἀκριβείας ἀνέτρεφον τὰ τέκνα των «οὐ νόμων, οὐ δικαστηρίων ἔδει, οὐ τιμωριῶν καὶ κολάσεων καὶ τῶν δημοσίων φόνων. Δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται.» [6])

Ἂς στρέψωμεν τώρα τὸν λόγον πρὸς τοὺς ἰδιαιτέρους χαρακτῆρας τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ κυρίως πρὸς τὰ στοιχεῖα τῆς ἀξίας αὐτῶν ὡς ἱεροκηρύκων. Περὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου θὰ σημειώσω ἐλάχιστα ὡς γνωστοῦ εἰς πάντας. Συνιστῶ ἰδιαιτέρως τὸ ἔργον τοῦ Ph. Legrand «Les moralistes chrétiens. St Jean Chrysostome», τὸ τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Ἡρακλείας Φιλαρέτου ὁ «ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ», τὸ δίτομον ἔργον τοῦ Chrys. Baur «Der heilige Chrysostomus». Πλουσίαν βιβλιογραφίαν περὶ Χρυσοστόμου καταχωρεῖ ὁ ρῶσσος Vasilieἱ εἰς τὸ ἔργον του «Histoire de l'empire byzantin». Περὶ τῆς σαρκικῆς ἠθικῆς κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομον ἔγραψα ἐν ἐκτάσει εἰς τὴν «Ὀρθοδοξίαν» (τόμ. Β΄ 1927, σ. 408 — 416) ὅπου κατεχώρησα καὶ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν. Περὶ τῶν τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου ἀντιλήψεων ἀναφορικῶς τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα ἐδημοσίευσα εἰς τὸν «Νέον Ποιμένα» τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου (τόμ. Β΄ — 1927, σ. 656 — 664). Περὶ τῶν περὶ γάμου καὶ γυναικὸς ἰδεῶν τοῦ ἰδίου ἱ. πατρὸς ἔγραψα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀνεξάρτητος» (27 Ἰανουαρίου 1930).

---

[5]) Ὁμιλία εἰς τὸν ἕβδομον ψαλμόν. Migne τόμ. 55 στ. 82.

[6]) Migne, τόμ. 51. — Περὶ ἀνατροφῆς καὶ ὁ διάσημος ἠθικολόγος La Bruyére γράφει τὰ ἑξῆς. «C'est un excés de confiance dans les parents d'espérer tout de la bonne éducation de leurs enfants, et une grande erreur de n'en attendre rien et de la négliger». Οἱ γονεῖς δεικνύουν ὑπερβολικὴν ἐμπιστοσύνην ὅταν τὸ πᾶν ἀναμένουν ἀπὸ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν των, διαπράττουν δ' ἐξ ἄλλου μέγα λάθος ὅταν δὲν ἀναμένουν τίποτε ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν παραμελοῦν.

῾Ο ἱερὸς Χρυσόστομος ἐπωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Νείλου «οἰκουμενικὸς διδάσκαλος» «στῦλος τῆς ᾿Εκκλησίας» «φωστὴρ τῆς οἰκουμένης» ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ του Πρόκλου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, «χρυσοῦς τὴν γλῶτταν», ὑπὸ δὲ τοῦ Κασσιοδώρου, τῆς ἐν Χαλκηδόνι τετάρτης Οἰκουμ. Συνόδου, τοῦ Θεοδωρήτου καὶ ἄλλων «Χρυσόστομος». ῏Ητο καὶ εἶναι ὁ ὁδηγὸς καὶ ὁ διδάσκαλος τῶν ἱεροκηρύκων. Μετὰ τὸν τέταρτον καὶ πέμπτον αἰῶνα, ἐποχὴν δημιουργικότητος καὶ πρωτοτυπίας εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ Γράμματα, ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἀντεγράφετο, διεσκευάζετο ἢ συνωψίζετο ὑπὸ πολλῶν ἱεροκηρύκων. ῾Ο Βοσσουέτος, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἐπικηδείους, πανηγυρικοὺς καὶ ἠθικούς του λόγους, ἐπωφελήθη πολὺ ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου. Εἰς τὸν ἐπικήδειον π.δ.χ. τῆς Henriette Anne d' Angleterre, duchesse d'Orleans, προκειμένου περὶ τοῦ κριτηρίου τὸ ὁποῖον ἀποκτᾷ ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς ὡς πρὸς τὰ λυπηρὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐναντία, ἀναφέρει τὰ λόγια τοῦ θείου ἀνδρός· «δόξα γὰρ καὶ δυναστεία καὶ πλοῦτος καὶ εὐδοκίμησις καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ὀνόματα παρ' ἐκείνοις (= τοῖς μὴ χριστιανοῖς), παρ' ἡμῖν δὲ πράγματα· ὥσπερ οὖν τὰ λυπηρά, θάνατος καὶ ἀτιμία καὶ πενία καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὀνόματα παρ' ἡμῖν, πράγματα δὲ παρ' ἐκείνοις». (῾Ομιλίαι 19 καὶ 58 εἰς Ματθαῖον).

Εἰς τὸ Metz ὁ Βοσσουέτος μὲ ἐνθουσιασμὸν εἶχεν ἐπιδοθῇ εἰς τὴν μελέτην τῶν ῾Ελλήνων καὶ τῶν Λατίνων πατέρων, ἰδίως τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Τερτουλλιανοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου. ῎Αξιοι ἰδιαιτέρας μελέτης λόγοι τοῦ Βοσσουέτου εἶναι οἱ πανηγυρικοὶ εἰς τὸν ῞Αγιον Βερνάρδον, τὸν St François de Paul, ἁγίαν Θηρεσίαν. ᾿Εκ τῶν ἠθικῶν του συνιστῶ τοὺς «περὶ τῆς παρὰ τοῦ κόσμου τιμῆς», «περὶ τῆς τελικῆς ἀμετανοησίας» «περὶ θανάτου» κ. ἄ. Τὸ ἐξοχώτερον, τὸ ὑψηλότερον εἶδος τῶν λόγων του, ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Λουδοβίκου ιδ', ὡς παιδαγωγὸν τοῦ διαδόχου, καὶ τὸν ἔκαμε μέλος τῆς Γαλλικῆς ᾿Ακαδημίας, ἦσαν οἱ θαυμάσιοι ἐπικήδειοί του. Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν λόγων αὐτῶν πολλάκις ἐπωφελήθη ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ὡς ἀνέφερα ἓν παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Εἰς τὸν ἐπιτάφιόν του λόγον πρὸς τὸν μέγαν ᾿Αθανάσιον ὁ Γρηγόριος ἀρχίζει μὲ τὴν φράσιν «᾿Αθανάσιον ἐπαινῶν, ἀρετὴν ἐπαινέσομαι». ῾Ο Βοσσουέτος εἰς τὸν ἐπικήδειον τοῦ Michel le Tellier προοιμιάζεται ὡς ἑξῆς. «en louant Michel le Tellier je louerai la sagesse elle —même (ἐπαινῶν τὸν Μ. Τελλιὲ θὰ ἐπαινέσω αὐτὴν ταύτην τὴν σύνεσιν). Πατὴρ τῶν ἐπικηδείων διὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ τὴν σύγχρονον

ἐποχὴν ἀνεδείχθη « ὁ ἀετὸς τοῦ Μῶ », καθορίσας ὁ ἴδιος τὸν σκοπὸν τῶν λόγων τούτων. Εἰς τὸν ἐπικήδειον τῆς κυρίας Yolande de Monterby ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα· « ὅταν ἡ ἐκκλησία ἀνοίγῃ τὸ στόμα τῶν ἱεροκηρύκων κατὰ τὰς κηδείας τῶν τέκνων της, δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν πομπὴν τοῦ πένθους μὲ τούς « ***μελετημένους θρήνους*** », οὔτε διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν φιλοδοξίαν τῶν ἐπιζώντων μὲ τὰ μάταια ἐγκώμια τῶν νεκρῶν. Τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ πράγματα δὲν εἶναι ἄξιον τῆς σταθερότητος τῆς ἐκκλησίας. Τὸ δὲ ἄλλο πολὺ ἀντίθετον πρὸς τὴν μετριοφροσύνην της. Ἐπιδιώκει κἄτι τὸ εὐγενέστερον μὲ τὴν πανηγυρικότητα τῶν ἐπικηδείων λόγων· διατάσσει τοὺς λειτουργούς της ὅπως ἐκτελοῦντες τὰ τελευταῖα πρὸς τοὺς νεκροὺς καθήκοντά των κάμνωσι τοὺς ἀκροατάς των νὰ μελετῶσι τὸν κοινὸν κλῆρον ὅλων τῶν θνητῶν, οὕτως ὥστε ἡ σκέψις τοῦ θανάτου νὰ τούς προκαλῇ μίαν ***ἁγίαν ἀηδίαν*** τῆς παρούσης ζωῆς, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ματαιότης ἐρυθριᾷ ἐμπρὸς εἰς τὸ μοιραῖον τέλος τὸ ὁποῖον ἡ θεία πρόνοια ἔδωκεν εἰς τὰς πομπώδεις ἐλπίδας της (τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος). Μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν σκέψεων αὐτῶν τοποθετεῖ τὰς πληροφορίας καὶ τὰ γεγονότα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ ὁποίου ὁ Βουσσουέτος ἐκφωνεῖ τὸν ἐπικήδειον. Ὁ G. Lanson εἰς τὸ μνημονευθὲν σύγγραμμά του γράφει· « οἱ ἐπικήδειοι λόγοι τοῦ Βοσσουέτου — εἶναι λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε καὶ τὸ σχέδιον καὶ αἱ ἔννοιαι καὶ αὐταὶ αἱ ἐκφράσεις ἀκόμη νὰ ἦναι κοιναὶ εἰς τὸν περὶ θανάτου λόγον του καὶ εἰς τὸν ἐπικήδειον τῆς δουκίσσης τῆς Ὀρλεάνης » [7]).

Αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν ἐπικηδείων εἶναι τὸ καλύτερον ἀρκεῖ νὰ μὴ λησμονῆται καὶ ὁ προκείμενος νεκρός. Παρ᾽ ἡμῖν συνήθως οἱ ἐπικήδειοι εἶναι σειρὰ ἀνουσίων βιογραφικῶν σημειώσεων καὶ ὑπερβολικῶν μέχρις ἀηδίας ἐπαίνων. Οἱ τοιούτου εἴδους ἐπικήδειοι—ὁ μακαρίτης ἐγεννήθη τῇ . . . κατάγεται . . . ἀφήνει χήραν ὀρφανὰ . . . — δὲν εὐχαριστοῦν οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς σοβαροὺς συγγενεῖς τοῦ ἐγκωμιαζομένου νεκροῦ. Τοιοῦτοι ἐπικήδειοι μᾶλλον πρέπει νὰ ἀπαγορεύωνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα ἔχων ὑπ᾽ ὄψιν ὁ ἀείμνηστος οἰκ. Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Εος ἐπεκύρωσε διατάξεις τῆς τότε Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων καταχωρεῖται καὶ ἡ τοὺς ἐπικηδείους ἀπαγορεύουσα. Ἀλλ᾽ ἡ κακὴ χρῆσις δὲν ἔπρεπε νὰ ἄρῃ καὶ τὴν χρῆσιν. Ἐπικήδειοι κατὰ τὸ

7) Τὸ ἴδιον πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ ὡς πρὸς τοὺς πανηγυρικοὺς τοῦ Βοσσουέτου.

πρότυπον τῶν ἐπικηδείων τοῦ Βοσσουέτου εἶναι χρησιμώτατοι καὶ διδακτικώτατοι. [8]

Τῶν ἐπικηδείων λόγων τοῦ Βοσσουέτου θαυμάστρια ὑπῆρξεν ἡ διάσημος κυρία Ντὲ Σεβινιέ (Madame de Sévignée ἡ ἐπιλεγομένη marquise divine). Ὁ Βολταῖρος δὲν ἐπήνει πολὺ τὸν Βοσσουέτον καθὼς καὶ ἐν γένει ὁ δέκατος ὄγδοος αἰών· ὁ δέκατος ἔνατος τὸν ἐπανέταξεν εἰς τὴν πρέπουσαν θέσιν. [9]

Καὶ οἱ δύο εἶναι μεγάλοι διδάσκαλοι (ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως πολὺ μεγαλύτερος ὁ ἅγιος Χρυσόστομος), ἐμπνευσταὶ ἢ βοηθοί, ἀναλόγως τῆς μορφώσεως καὶ τῆς πνευματικῆς δυνάμεως τοῦ χρησιμοποιοῦντος αὐτούς, ὅλων τῶν ἱεροκηρύκων πάσης ἐποχῆς. Κηρύξας ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ κηρύττων ἔτι ᾐσθάνθην τὴν χρησιμότητα ἀμφοτέρων, ὡς ἀνεξαντλήτου πηγῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου.

Εἰς τὰ κηρύγματα καὶ τῶν δύο, ὡς ἐξηγήσεις καὶ ἀναπτύξεις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐφαρμόζονται τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου· «ἰατρεῖον θαυμαστὸν τῆς ἐκκλησίας τὸ διδασκαλεῖόν ἐστιν, ἰατρεῖον οὐ σωμάτων ἀλλὰ ψυχῶν· πνευματικὸν γάρ ἐστι, καὶ οὐχὶ τραύματα σαρκός, ἀλλ' ἁμαρτήματα διανοίας διορθοῦται· τῶν δὲ ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τραυμάτων τὸ φάρμακον ***ὁ λόγος*** ἐστί.» [10] Θὰ θαυμάζωνται πάντοτε ὡς μεγάλοι καὶ θαυμαστοὶ κήρυκες τοῦ ***λόγου.***

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[8] Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Βοσσουέτον εἰς τὴν Γάλλικὴν Ἀκαδημίαν Abbé de Polignac εἶπε περὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱεροκήρυκος ὅτι οἱ λόγοι του τὸν ἀνέδειξαν Χρυσόστομον (Il a paru dans la chaire de l'évangile comme Chrysostome. Ὁ δὲ Charpentier ὑποδεχόμενος αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν εἶπε «vous avez remporté les applaudissements de toute la France par vos célèbres prédications».

[9] Ὑπῆρξε μέχρις ἐσχάτων ἡ ἰδέα ὅτι καὶ οἱ σύγχρονοι τοῦ Βοσσουέτου δὲν ἐξετίμησαν δεόντως τὴν μεγάλην ρητορικὴν ἱκανότητα τοῦ ἄμβωνος. Ὁ Victor Giraud εἰς τὴν «Figaro» τῆς 25 Νοεμβρίου 1929 ὅτι γράφει ὁ μέγας αὐτὸς ἱεροκῆρυξ ἐξετιμήθη κατὰ τὸν ΙΖον αἰῶνα ὅσον καὶ κατὰ τὸν ΙΘον. Τὴν αὐτὴνπερίπου ἀπολογίαν ἀναλαμβάνει ὑπὲρ τοῦ Βοσσουέτου καὶ ὁ Daniel Mornet ἐν τῷ Λεξικῷ «Larousse du XX siècle» (πλ. αὐτόθι article «Bossuet.»). Ὁ Chateaubriand εἰς τὸ «Génie du Christianisme» γράφει· «ἐνομίσαμεν ἐπί τινα καιρὸν ὅτι ὁ ἐπικήδειος τοῦ πρίγκηπος Ντὲ Κοντέ ἐκτὸς τῆς συγκινήσεως ἡ ὁποία τὸν τερματίζει, κατὰ τὰ ἄλλα ἔτυχεν ὑπερβολικῶν ἐγκωμίων· ὅταν ἐδιάβασα . . . μὲ προσοχὴν τὰ δάκρυα ἔπεσαν ἀπὸ τὰ μάτια μου καὶ τὸ βιβλίον ἀπὸ τὰ χέρια μου.»

[10] Migne τόμος 51 στ. 353—354.

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

ΒΕΝΙΑΜΙΝ

Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως

Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς

ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Σωτῆρι.

Γνωστὸν ἤδη ἐκ τηλεγραφικῶν ἐντεῦθεν εἰδήσεων τυγχάνει τῇ Ὑμετέρᾳ Γερασμίᾳ Κορυφῇ ὅτι τῇ 21ῃ παρελθόντος μηνὸς Ἰουνίου, ἐλέῳ καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ Νυμφίου τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὑποδείξει δὲ Κλήρου τε καὶ Λαοῦ, ὡς καὶ κανονικαῖς ψήφοις τῶν παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα Ἁγίων Ἀρχιερέων, ἐν Συνόδῳ συνελθόντων ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἱερῷ Ναῷ Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου, ἐξελέγημεν Πρόεδρος τῆς Ἁγιωτάτης καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων. Ἀνηγγέλθη ἐγκαίρως Ὑμῖν καὶ ἡ τὴν ἐκλογὴν τῇ ἀμέσως ἑπομένῃ Κυριακῇ, ἤτοι τῇ 25ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐπακολουθήσασα ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὖθις Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου γενομένη ἐνθρόνισις Ἡμῶν, ἔνθα ἐδοξάσαμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ πολλῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν.

Διεδέχθημεν, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ Προεδρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τόν, Μαρτίου ἀρξαμένου τοῦ ἔτους τούτου, πρὸς Κύριον μεταστάντα καὶ ἐν σκηναῖς δικαίων ἤδη ἀναπαυόμενον ἀοίδιμον Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Νικόλαον, ὅστις, καίτοι ἐπὶ τριετίαν μόνην ἐπατριάρχευσεν, ἐν τούτοις πᾶσαν ἐπεδείξατο ἐπιμέλειαν, ἵνα καλῶς μὲν καὶ ὁσίως ποιμάνῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Ποίμνην ταύτην, κατακολουθήσῃ δὲ τοῖς ἴχνεσι πολλῶν πολὺν τὸν ἔπαινον ἐν τῇ ὅλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐχόντων ἁγίων προκατόχων αὐτοῦ. Ἔστω αἰωνία καὶ ἄληστος αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Ἤδη διὰ τῶνδε τῶν Εἰρηνικῶν ἡμῶν Γραμμάτων τὴν κατ' ἀρχαιοτάτην παράδοσιν τῆς μετὰ πασῶν τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλη-

σιῶν, καὶ δὴ τῶν Προέδρων αὐτῶν τῶν δοκούντων στύλων εἶναι, ἐν τῇ αὐτῇ κατὰ Χριστὸν πίστει, ἐλπίδι τε καὶ ἀγάπῃ ἐπικοινωνίαν ἐγκαινίζοντες, καὶ τὴν μετὰ τούτων πάντων ἀδελφικὴν συνεργασίαν ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐμπιστευθείσης ἡμῖν Ἁγιωτάτης ταύτης Ἐκκλησίας μετὰ πάσης προθυμίας ἐπιδιώκοντες, πρώτιστα μὲν καὶ μάλιστα, καθ' ἣν ἔχομεν ὑποχρέωσιν ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, δηλοῦμεν:

Ὅτι τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας, ὡς ταύτην αἵ τε ἅγιαι Γραφαὶ καὶ αἱ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων κατὰ καιρούς, εὐδοκίᾳ καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, συγκληθεῖσαι ἐν Νικαίᾳ τε καὶ ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ Οἰκουμενικαὶ καὶ Μεγάλαι Τοπικαὶ Σύνοδοι, καὶ οἱ μεγάλοι Φωστῆρες τοῦ στερεώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ καθώρισαν, καὶ ἀνέπτυξαν, καὶ ἐδίδαξαν, ἡμεῖς καθάπερ καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἐπίσκοπον προχείρισιν ἡμῶν διεκηρύξαμεν, ἄνευ τινος ἐπιφυλάξεως, ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον, καὶ ὡμολογήσαμεν, καὶ ὁμολογήσομεν, καὶ μαρτυρήσομεν, ἐὰν δεήσῃ, ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὡσαύτως τὴν ἑνότητα ἐν τῇ παραδοθείσῃ ἡμῖν λατρείᾳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη διὰ τῶν αἰώνων ἐν τοῖς οἰκουμενικοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι καὶ ἐν κανονικαῖς διατάξεσιν, ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ πράξει τῆς ὅλης Ἐκκλησίας μέχρις ἡμῶν παρεδόθη καὶ τηρεῖται πανταχοῦ, καὶ ταύτην δηλοῦμεν, ὅτι, ὡς θεόπνευστον καὶ θεοπαράδοτον, καθὰ μέχρι τοῦδε διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας τηρήσομεν. « Τὰ ἀρχαῖα κρατείτω », ἐπέμενον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἑκάστοτε βοῶντες οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐν τῇ διατυπώσει τῶν οἰκουμενικοῦ κύρους ἀποφάσεων αὐτῶν.

Ἔτι γενικώτερον βεβαιοῦμεν ὅτι προθύμως πάνυ τηρήσομεν, τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὴν ἑνότητα τῆς Μιᾶς, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη ἐνεφανίσθη πάντοτε ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς καὶ Μεγάλαις ἢ Μικραῖς Τοπικαῖς ἢ καὶ ταῖς ἐνδημούσαις Συνόδοις, ἔνθα οἱ θεῖοι Ποιμένες, Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἔγραψαν καὶ παρέδωκαν ἡμῖν Συνοδικοὺς Ὅρους καὶ Τόμους καὶ κανόνας οἰκουμενικοῦ καὶ αἰωνίου κύρους. Καλουμένη ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ὡς ἐστιν ἐνδεχόμενον καὶ ὀρθὸν εἰς τοιαύτας ἁγίας Συνελεύσεις, ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ὡς πάντοτε ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, συνέβαλλεν ὑπὲρ πᾶσαν πολλάκις ἄλλην Ἐκκλησίαν, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βοηθήσει, δι' ὅσων νῦν διαθέτει δυνάμεων εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην προσπάθειαν τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν.

Καὶ τῆς διὰ Γραμμάτων δὲ μεταξὺ τῶν Προέδρων τῶν κατὰ

Τόπους Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ὁμιλίας τὴν χρῆσιν, ὡς ἀνέκαθεν, ὁσάκις δυσχερὴς ἐτύγχανεν ἡ σύγκλησις οἱασδήποτε Συνόδου, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἴθισται, βεβαιοῦμεν, ὅτι εὐχαρίστως καὶ τὴν συνέχισιν ταύτης ἀποδεχόμεθα, καὶ ταύτῃ ἄνευ δισταγμοῦ κατακολουθήσομεν, καθόσον διὰ τούτων τῶν Γραμμάτων ἀποδέδεικται ὅτι συντομώτερον καὶ προχειρότερον, πολλάκις, ἡ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ γενικωτέρας φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων συνεννόησις καὶ ἑνότης ἐξασφαλίζεται.

Οὕτω δὴ ἐπὶ τὸ τέρμα τῶν εἰρηνικῶν ἡμῶν τῶνδε Γραμμάτων ἀχθέντες καὶ αὐτὴν αὖθις τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑνότητα ἐπιδιώκοντες, τοῦτο καὶ μόνον τὸ ἐξ ἡμῶν φρονοῦμεν, ὅτι ἔχομεν ὑποχρέωσιν, ἐπιπροσθῆναι. Ἡμεῖς μὲν ἐνταῦθα μετὰ παντὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἱεροῦ Συλλόγου τῶν Ἀρχιερέων, ὡς καὶ παντὸς τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ οὐδέποτε παυσόμεθα δεόμενοι τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τήν τε Ὑμετέραν πεπνυμένην Παναγιότητα καὶ τὴν ὅλην ὑπὸ τὴν πνευματικὴν Αὐτῆς μέριμναν Ἐκκλησίαν, διαφυλάττειν ἐν ὑγείᾳ, καὶ φωτίζειν, καὶ ἐνισχύειν, ἵνα ἐν τοῖς καλοῖς Ὑμῶν ἔργοις δοξάζηται ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν οὐρανοῖς. Παρ' Αὐτῆς δὲ καὶ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας συγχωρήσει πάντως ἡμῖν ἡ ἀδελφικὴ Αὐτῆς Περίνοια, τὰς αὐτὰς ὑπὲρ ἡμῶν τε καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Χριστωνύμου Λαοῦ, ἀξιῶσαι δεήσεις τε καὶ ἱκεσίας ἀναφέρειν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον ἡμῶν Θεόν, ἵνα καταξιώσῃ ἡμᾶς τάς τε ἀναληφθείσας παρ' ἡμῶν ποιμαντικὰς ὑποχρεώσεις εἰς πέρας αἴσιον ἀγαγεῖν καὶ τὸ ἀγαπητὸν ἡμῖν ποίμνιον ἰδεῖν τῇ ἄνωθεν εὐλογίᾳ πεπληρωμένον, οὕτω δὲ δυνηθῶμεν πάντες καταντῆσαι εἰς τὴν ἐπηγγελμένην ἡμῖν σωτηρίαν. Ἀμήν.

Ἐφ' ᾧ πόθῳ πολλῷ φιλήματι ἀγάπης κατασπαζόμενοι τὴν σεβασμιωτάτην ἡμῖν Ὑμετέραν Παναγιότητα διατελοῦμεν

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ***Χριστοφόρος***
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 26 Ἰουλίου 1939.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΤΥΠΟΣ

Δι' οὗ εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν 'Ορθοδόξων.

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα = μηνολογία νομικοῦ φάσκα + 8 — ϑ.

Τοῦ ϑ παριστῶντος τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν φάσκα.

Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τοῦ ἔτους 1940 κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον, ὀφείλομεν ἵνα εὕρωμεν πρῶτον τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ φάσκα τοῦ ἔτους 1940, καὶ ἔπειτα τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν φάσκα τοῦ ἔτους τούτου.

'Επειδὴ δὲ τὸ νομικὸν φάσκα τοῦ ἔτους 1940 τελεῖται τῇ 26 ἀπριλίου, ἡ δὲ 26 ἀπριλίου καλεῖται παρασκευή = ϑ = 6, ἐφαρμόζομεν τὸν ἀνωτέρω τύπον, ἀντὶ μὲν τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ φάσκα τιθέντες 26, ἀντὶ δὲ τοῦ ϑ τιθέντες 6, καὶ ἔχομεν·

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα = ἀπριλίου 26 + 8 — 6 = 28 ἀπριλίου 1940.

Τὸ νομικὸν φάσκα τοῦ ἔτους 1983 τελεῖται τῇ 1 μαΐου, ἡ δὲ 1 μαΐου 1983 καλεῖται κυριακή, = ϑ = 1. 'Εφαρμόζομεν τὸν ἀνωτέρω τύπον, ἀντὶ μὲν τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ φάσκα τιθέντες 1, ἀντὶ δὲ τοῦ ϑ τιθέντες 1, καὶ ἔχομεν·

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα = μαΐου 1 + 8 — 1 = 8 μαΐου 1983.

Τὸ νομικὸν φάσκα τοῦ ἔτους 2000 τελεῖται τῇ 28 ἀπριλίου, ἡ δὲ 28 ἀπριλίου τοῦ ἔτους 2000 καλεῖται παρασκευή = ϑ = 6. 'Εφαρμόζομεν τὸν ἀνωτέρω τύπον, ἀντὶ μὲν τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ φάσκα τιθέντες ἀπριλίου 28, ἀντὶ δὲ τοῦ ϑ τιθέντες 6, ὡς ἔχομεν·

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα = ἀπριλίου 28 + 8 — 6 = 30 ἀπριλίου 2000.

Τὸ νομικὸν φάσκα τοῦ ἔτους 1942 τελεῖται τῇ 4 ἀπριλίου ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ = θ = 7. 'Εφαρμόζομεν τὸν ἀνωτέρω τύπον, ἀντὶ μὲν τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ φάσκα τιθέντες ἀπριλίου 4, ἀντὶ δὲ τοῦ ϑ τιθέντες 7, καὶ ἔχομεν·

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα = ἀπριλίου 4 + 8 — 7 = 5 ἀπριλίου 1942.

ΠΙΝΑΞ Γ'.

Δι' οὗ εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1940 μέχρι τοῦ ἔτους 2099.

	Α'. Μηνολογία ἁγ. Πάσχα	$\upsilon = \dot{\upsilon}\pi o\lambda.\ \frac{\text{ἔτους}-1900}{19}$					$Y = \dot{\upsilon}\pi o\lambda.\ \frac{\text{ἔτους}-1900}{28}$				Β' Μηνολογία ἁγ. Πάσχα	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	4	15					9	15	20	26	22	ΜΑΡΤΙΟΣ
	5	15	4				3	8	14	25	23	
	6	15	4				2	13	19	24	24	
	7	15	4	12			1	7	12	18	25	
	8	15	4	12	1		0	6	17	23	26	
	9	15	4	12	1		5	11	16	22	27	
	10	15	4	12	1	9	4	10	21	27	28	
	11		4	12	1	9	9	15	20	26	29	
	12	17		12	1	9	3	8	14	25	30	
	13	17	6	12	1	9	2	13	19	24	31	
	14	17	6		1	9	1	7	12	18	1	ΑΠΡΙΛΙΟΣ
	15	17	6	14		9	0	6	17	23	2	
	16	17	6	14	3	9	5	11	16	22	3	
	17	17	6	14	3		4	10	21	27	4	
	18	17	6	14	3	11	9	15	20	26	5	
	19	0	6	14	3	11	3	8	14	25	6	
	20	0		14	3	11	2	13	19	24	7	
	21	0	8	14	3	11	1	7	12	18	8	
	22	0	8		3	11	0	6	17	23	9	
	23	0	8	16		11	5	11	16	22	10	
	24	0	8	16	5	11	4	10	21	27	11	
	25	0	8	16	5		9	15	20	26	12	
	26		8	16	5	13	3	8	14	25	13	
	27	2	8	16	5	13	2	13	19	24	14	
	28	2		16	5	13	1	7	12	18	15	
	29	2	10	16	5	13	0	6	17	23	16	
	30	2	10		5	13	5	11	16	22	17	
ΜΑΪΟΣ	1	2	10	18		13	4	10	21	27	18	
	2	2	10	18	7	13	9	15	20	26	19	
	3	2	10	18	7		3	8	14	25	20	
	4		10	18	7		2	13	19	24	21	
	5		10	18	7		1	7	12	18	22	
	6			18	7		0	6	17	23	23	
	7			18	7		5	11	16	22	24	
	8				7		4	10	21	27	25	

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ Γ'.

Ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἀριστερὰ κατακόρυφος στήλη Α περιλαμβάνει τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον ἀπὸ τῆς 4 ἀπριλίου μέχρι τῆς 8 μαΐου.

Ἡ πρώτη πρὸς τὰ δεξιὰ κατακόρυφος στήλη Β περιλαμβάνει τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα κατὰ τὸ παλαιὸν ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἀπὸ τῆς 22 μαρτίου μέχρι τῆς 25 ἀπριλίου.

Ἡ δευτέρα κατακόρυφος στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς *υ* μικρόν, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἑπτάκις κατακορύφως ἕκαστον ἐπαναλαμβανόμενον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος.

Ἡ τρίτη κατακόρυφος στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς Υ κεφαλαῖον, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 27 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 28 διαιρέσεως 28 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, πεντάκις ἕκαστον ἐκ περιτροπῆς ἐπαναλαμβανόμενον κατ' ἀναλογίαν τῶν πέντε ἑβδομάδων αἵτινες μεσολαβοῦσι μεταξὺ τῆς 4 ἀπριλίου καὶ τῆς 8 μαΐου.

Ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα ἔτους τινὸς διὰ τοῦ πίνακος Γ, ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου 1900, καὶ τὴν προκύπτουσαν διαφορὰν διαιροῦμεν πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19, καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον **υ**, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον Υ.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Γ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὕρηνται τὰ ὑπόλοιπα *υ* καὶ Υ, εὑρίσκομεν καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀριστερὰ μὲν ἐν τῇ στήλῃ Α κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον, δεξιὰ δὲ ἐν τῇ στήλῃ Β κατὰ τὸ παλαιὸν ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τοῦ ἔτους 1940, διαιροῦμεν τὴν διαφορὰν (1940 — 1900 =) 40 πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον **υ** = 2, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον Υ = 12.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Γ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὕρηνται τὰ ὑπόλοιπα **υ** = 2 καὶ Υ = 12, εὑρίσκομεν καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀριστερὰ μὲν ἐν τῇ στήλῃ Α τὴν 28 ἀπριλίου κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον, δεξιὰ δὲ ἐν τῇ στήλῃ Β τὴν 15 ἀπριλίου 1940 κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον.

Ὡσαύτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τοῦ ἔτους 1983, διαιροῦμεν τὴν διαφορὰν (1983 — 1900 =) 83 πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον **υ** = 7, ἔπειτα διὰ τοῦ 28 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον Υ = 27. Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Γ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὕρηνται τὰ ὑπόλοιπα **υ** = 7 καὶ Υ = 27, εὑρίσκομεν καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀριστερὰ μὲν ἐν τῇ στήλῃ Α τὴν 8 μαΐου 1983, δεξιὰ δὲ ἐν τῇ στήλῃ Β τὴν 25 Ἀπριλίου 1983.

ΠΙΝΑΞ Δ'.

Δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν Λατίνων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 2099

Μηνολογία ἁγίου Πάσχα		$\upsilon =$ ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους} - 1900}{19}$					$Y =$ ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους} - 1900}{28}$			
ΜΑΡΤΙΟΣ	22						3	8	14	25
	23	13					2	13	19	24
	24	13	2				1	7	12	18
	25	13	2				0	6	17	23
	26	13	2	10			5	11	16	22
	27	13	2	10			4	10	21	27
	28	13	2	10	18		9	15	20	26
	29	13	2	10	18	7	3	8	14	25
	30		2	10	18	7	2	13	19	24
	31	15		10	18	7	1	7	12	18
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1	15	4	10	18	7	0	6	17	23
	2	15	4		18	7	5	11	16	22
	3	15	4	12	18	7	4	10	21	27
	4	15	4	12	1	7	9	15	20	26
	5	15	4	12	1		3	8	14	25
	6	15	4	12	1	9	2	13	19	24
	7		4	12	1	9	1	7	12	18
	8	17		12	1	9	0	6	17	23
	9	17	6	12	1	9	5	11	16	22
	10	17	6		1	9	4	10	21	27
	11	17	6	14		9	9	15	20	26
	12	17	6	14	3	9	3	8	14	25
	13	17	6	14	3		2	13	19	24
	14	17	6	14	3	11	1	7	12	18
	15	0	6	14	3	11	0	6	17	23
	16	0		14	3	11	5	11	16	22
	17	0	8	14	3	11	4	10	21	27
	18	0	8	16*	3	11	9	15	20	26
	19	0	8	16	5*	11	3	8	14	25
	20	0	8	16	5	11	2	13	19	24
	21	0	8	16	5		1	7	12	18
	22		8	16	5		0	6	17	23
	23		8	16	5		5	11	16	22
	24			16	5		4	10	21	27
	25				5		9	15	20	26

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ Δ΄.

Καὶ ἡ ἑρμηνεία τοῦ πίνακος τούτου ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ πίνακος Γ΄.

Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τῶν Λατίνων τοῦ ἔτους 1940, ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου 1900 καὶ τὴν διαφοράν (1940 — 1900 =) 40 διαιροῦμεν πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19, καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον υ = 2, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28, καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπὸν Υ = 12.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Δ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὕρηνται τὰ ὑπόλοιπα υ = 2, καὶ Υ = 12, εὑρίσκομεν ἀριστερὰ καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τῶν Λατίνων, ἥτις ἐστὶν ἡ 24 μαρτίου 1940.

Ὡσαύτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τῶν Λατίνων τοῦ ἔτους 1983, ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου 1900 καὶ τὴν διαφοράν (1983 — 1900 =) 83 διαιροῦμεν πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον υ = 7, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28, καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον Υ = 27.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα Δ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὕρηνται τὰ ὑπόλοιπα υ = 7 καὶ Υ = 27, εὑρίσκομεν ἀριστερὰ καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τῶν Λατίνων, ἥτις ἐστὶν ἡ 3 ἀπριλίου 1983.

Σημ. Ὁ πίναξ Γ΄ σελ. 238 διὰ μὲν τὸ νέον ἡμερολόγιον ἰσχύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 2099· διὰ δὲ τὸ παλαιὸν ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἰσχύει ἀπὸτοῦ ἔτους 1900 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἀπείρου.

ΠΙΝΑΞ Ε΄.

ἕτερος

Δι᾽ οὗ εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 2099

ὄνομα 1 ἀπρ.		Κυρ.	Δευτ.	Τρίτ.	Τετ.	Πέμπ.	Παρ.	Σάββ.	
ὄνομα 1 μαΐου		Τρίτ.	Τετ.	Πέμπ.	Παρ.	Σάββ.	Κυρ.	Δευτ.	
$\upsilon = \text{ὑπολ.}\ \frac{\text{ἔτους}-1900}{19}$	Μηνολογία νομικοῦ φάσκα	$\upsilon = \text{ὑπολ.}\ \frac{\text{ἔτους}-1900}{28}$							$\upsilon = \text{ὑπολ.}\ \frac{\text{ἔτους}-1900}{19}$
		0 6 17 23	1 7 12 18	2 13 19 24	3 8 14 25	9 15 20 26	4 10 21 27	5 11 16 22	
		Μηνολογία ἁγίου Πάσχα							
0	ἀπρ. 18	ἀπρ. 22	ἀπρ. 21	ἀπρ. 20	ἀπρ. 19	ἀπρ. 25	ἀπρ. 24	ἀπρ. 23	0
1	ἀπρ. 7	ἀπρ. 8	ἀπρ. 14	ἀπρ. 13	ἀπρ. 12	ἀπρ. 11	ἀπρ. 10	ἀπρ. 9	1
2	ἀπρ. 26	ἀπρ. 29	ἀπρ. 28	ἀπρ. 27	μαΐου 3	μαΐου 2	μαΐου 1	ἀπρ. 30	2
3	ἀπρ. 15	ἀπρ. 22	ἀπρ. 21	ἀπρ. 20	ἀπρ. 19	ἀπρ. 18	ἀπρ. 17	ἀπρ. 16	3
4	ἀπρ. 4	ἀπρ. 8	ἀπρ. 7	ἀπρ. 6	ἀπρ. 5	ἀπρ. 11	ἀπρ. 10	ἀπρ. 9	4
5	ἀπρ. 23	ἀπρ. 29	ἀπρ. 28	ἀπρ. 27	ἀπρ. 26	ἀπρ. 25	ἀπρ. 24	ἀπρ. 30	5
6	ἀπρ. 12	ἀπρ. 15	ἀπρ. 14	ἀπρ. 13	ἀπρ. 19	ἀπρ. 18	ἀπρ. 17	ἀπρ. 16	6
7	μαΐου 1	μαΐου 6	μαΐου 5	μαΐου 4	μαΐου 3	μαΐου 2	μαΐου 8	μαΐου 7	7
8	ἀπρ. 20	ἀπρ. 22	ἀπρ. 21	ἀπρ. 27	ἀπρ. 26	ἀπρ. 25	ἀπρ. 24	ἀπρ. 23	8
9	ἀπρ. 9	ἀπρ. 15	ἀπρ 14	ἀπρ. 13	ἀπρ. 12	ἀπρ. 11	ἀπρ 10	ἀπρ. 16	9
10	ἀπρ. 28	ἀπρ. 29	μαΐου 5	μαΐου 4	μαΐου 3	μαΐου 2	μαΐου 1	ἀπρ. 30	10
11	ἀπρ. 17	ἀπρ. 22	ἀπρ. 21	ἀπρ. 20	ἀπρ. 19	ἀπρ. 18	ἀπρ. 24	ἀπρ. 23	11
12	ἀπρ. 6	ἀπρ. 8	ἀπρ. 7	ἀπρ. 13	ἀπρ. 12	ἀπρ. 11	ἀπρ. 10	ἀπρ 9	12
13	ἀπρ. 25	ἀπρ. 29	ἀπρ. 28	ἀπρ. 27	ἀπρ. 26	μαΐου 2	μαΐου 1	ἀπρ. 30	13
14	ἀπρ. 14	ἀπρ. 15	ἀπρ. 21	ἀπρ 20	ἀπρ. 19	ἀπρ. 18	ἀπρ. 17	ἀπρ. 16	14
15	ἀπρ. 3	ἀπρ. 8	ἀπρ. 7	ἀπρ. 6	ἀπρ. 5	ἀπρ. 4	ἀπρ. 10	ἀπρ. 9	15
16	ἀπρ. 22	ἀπρ. 29	ἀπρ. 28	ἀπρ. 27	ἀπρ. 26	ἀπρ. 25	ἀπρ. 24	ἀπρ. 23	16
17	ἀπρ. 11	ἀπρ. 15	ἀπρ. 14	ἀπρ. 13	ἀπρ. 12	ἀπρ. 18	ἀπρ. 17	ἀπρ. 16	17
18	ἀπρ. 30	μαΐου 6	μαΐου 5	μαΐου 4	μαΐου 3	μαΐου 2	μαΐου 1	μαΐου 7	18

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ἵνα εὕρωμεν διὰ τοῦ πίνακος τούτου τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἔτους τινός, ἀφαιροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου 1900, καὶ τὴν προκύπτουσαν διαφορὰν διαιροῦμεν πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19 καὶ λαμβάνομεν

(οὐχὶ τὸ πηλίκον ἀλλὰ) τὸ ὑπόλοιπον **υ**, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28, καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον Υ. Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα, καὶ ἐν τῷ τετραγωνιδίῳ, ἐν ᾧ συναντῶνται αἱ δύο στῆλαι, αἱ ἔχουσαι τὰ ὑπόλοιπα υ καὶ Υ, εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τοῦ δεδομένου ἔτους.

Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τοῦ ἔτους 1958 διαιροῦμεν τὴν διαφορὰν (1958 — 1900 =) 58 πρῶτον μὲν διὰ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον **υ** = 1, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον Υ = 2.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα καὶ παρατηροῦμεν ὅτι αἱ στῆλαι αἱ ἔχουσαι τὰ ὑπόλοιπα **υ** = 1 καὶ Υ = 2 συναντῶνται εἰς τὸ τετραγωνίδιον, ὅπερ φέρει σημειουμένην τὴν ἡμερομηνίαν ***ἀπρ. 13***, ἥτις δεικνύει ὅτι τὸ ἅγιον πάσχα τοῦ ἔτους 1958 τελεῖται τῇ 13 ἀπριλίου κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον.

Ὡσαύτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα τοῦ ἔτους 1983, διαιροῦμεν τὴν διαφορὰν (1983 — 1900 =) 83 πρῶτον μὲν διὰ τοῦ 19 καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον **υ** = 7, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ 28, καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον Υ = 27.

Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τὸν πίνακα καὶ παρατηροῦμεν ὅτι αἱ στῆλαι, αἱ ἔχουσαι τὰ ὑπόλοιπα **υ** = 7 καὶ Υ = 27, συναντῶνται εἰς τὸ τετραγωνίδιον, ὅπερ φέρει τὴν ἡμερομηνίαν ***8 μαΐου***, ἥτις δεικνύει ὅτι τὸ ἅγιον πάσχα τοῦ ἔτους 1983 τελεῖται τῇ 8 μαΐου κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον. Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

(συνεχίζεται)

† Ο ΛΕΥΚΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (330 — 379)

(συνέχεια καὶ τέλος)

— Τὰ ἔργα εἶναι ἡ πραγματικότης καὶ αἱ ἰδέαι ἡ σκιά. Σκιαί εἶναι οἱ φιλοσοφοῦντες μόνον μὲ λόγους καὶ σοφὸς πραγματικὸς εἶναι ὁ « *τὴν ἄχρι ῥημάτων παρὰ τοῖς ἄλλοις φιλοσοφίαν ἔργῳ βεβαιῶν* » εἰς ὃν ἐφαρμόζεται ὁ στίχος « *οἷος πέπνυται, τοὶ δέ, σκιαὶ ἀΐσσουσαι.* » Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὰς πράξεις συμφώνους πρὸς τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λόγους εὑρίσκονται εἰς ἐσωτερικὴν διχόνοιαν καὶ ὁμοιάζουν τοὺς ἠθοποιοὺς ποὺ ὑποκρίνονται

τὸν βασιλέα καὶ δυνάστην χωρὶς νὰ εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς αὐτοὺς ὁ στίχος τοῦ Εὐριπίδου « *Ἡ γλῶττ' ὀμώμοκεν ἡ δὲ φρὴν ἀνώμοτος* » καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος « *δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα.* »

— Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀποδεχόμεθα λόγους « *οἱ τῶν καλῶν ἔχουσιν ὑποθήκας* » ἀλλὰ ἀρυόμεθα ὠφελείας καὶ ἀπὸ σπουδαίας πράξεις των, γνωστὰς ἐκ παραδόσεως **(*μνήμης ἀκολουθίᾳ*)** ἢ ἐκ διηγήσεων ποιητῶν καὶ συγγραφέων. Τὸ παράδειγμα τῆς μεγαθυμίας τοῦ Περικλέους ὑβριζομένου καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὸ ἀγοραίου ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἀνάψας φῶς προέπεμψε τιμητικῶς, καθὼς καὶ τὸ παράδειγμα παροιμιώδους ἀνεξικακίας τοῦ Μεγαρέως Εὐκλείδου εὑρεθέντος ἐνώπιον ἐνόρκου ἀπειλῆς θανάτου καὶ ὁρκισθέντος ὅτι συγχωρεῖ τὸν παροξυνθέντα, ἀμφότερα τὰ παραδείγματα εἶναι ἄξια μνείας καὶ ἰδιαιτέρας προσοχῆς διὰ τοὺς ὀργίλους, τῶν ὁποίων « *ἐπ' ἐχθρούς θυμός ὁπλίζει χέρα* » κατὰ τὸν μὴ ἀξιομνημόνευτον στίχον τοῦ τραγικοῦ.

Πρὸς τούτοις ἡ γνωστὴ φιλοσοφικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Σωκράτους ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν κτυπήσαντα μέχρι παραμορφώσεως τοῦ προσώπου ἐπέγραψεν εἰς τὸ μέτωπόν του τὸ ὄνομα τοῦ τύψαντος, ὅπως κάμνουν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ ἐπιγράφοντες τὸ ὄνομά των ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς τέχνης, καὶ τὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἀπαξιώσαντος καὶ ἁπλοῦν βλέμμα νὰ ρίψῃ εἰς τὰς ὡραίας αἰχμαλώτους θυγατέρας τοῦ Δαρείου διότι ἔκρινεν αἰσχρὸν ὁ ἀνδρῶν νικητὴς νὰ ἡττηθῇ ὑπὸ γυναικῶν, καθὼς καὶ τὸ ἀνέκδοτον Κλεινίου του Πυθαγορείου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσε τάλαντα τρία — ὁλόκληρον περιουσίαν—διὰ νὰ ἀποφύγῃ δίκαιον καὶ νόμιμον ὅρκον, ἐπειδὴ τοιαύτην ἀρχὴν ἐπρέσβευεν, ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα, τοῦ Περικλέους, τοῦ Εὐκλείδου, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Κλεινίου καὶ εἴτι ἄλλο, ἀποστομώνουν τοὺς θεωροῦντας ἀδύνατα τὰ τοῦ Εὐαγγελίου « *ὅστις σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν μίαν σιαγόνα πάρεχε αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην* » « *ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως* » « *ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ* » « *καλῶς ποιεῖτε τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς* » « *ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων.* »

— Τὸ σῶμα αὐτομάτως ἀποδιώκει τὰς βλαβερὰς τροφὰς καὶ ἡ ψυχὴ φεύγουσα τὰ ἐπιβλαβῆ πρέπει νὰ τρέφεται μόνον μέ ὠφέλιμα μαθήματα.

— Χειρῶναξ ἐργαζόμενος ἀποβλέπει εἰς σκοπόν, κάθε ὥρα ἐργάσιμος τείνει εἴς τι ἀποτέλεσμα. Πῶς δὲν παραλογίζονται λοιπὸν οἱ νομίζοντες ὅτι ὁλόκληρος ὁ βίος εἶναι ἄσκοπος; Πῶς εἶναι λογικὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ μέρος ἔχει σκοπόν, τὸ δὲ ὅλον εἶναι ἄσκοπον;

— Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς πρέπει νὰ ἀποβλέπουν αἱ ἐπὶ μέρους πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπαιτεῖται δὲ ἄσκησις διὰ τὴν ἐπιτυ-

χίαν τοῦ σκοποῦ. Ἡ εἰδικὴ ἄσκησις καὶ προπόνησις ἀναδεικνύει τοὺς ἀθλητὰς καὶ ἐπιτυγχάνει ἐπιδόσεις. Οὕτω προγυμναζόμενοι ἀνεδείχθησαν ὁ Πολυδάμας, Μίλων ὁ Κροτωνιάτης, ὁ μουσικὸς Τιμόθεος καὶ τόσοι ἄλλοι κερδίσαντες κοτίνου ἢ σελίνου στέφανον, ἐνῷ ἡμεῖς τὴν ὑψίστην εὐδαιμονίαν τῆς ψυχῆς ἔχοντες ὡς βραβεῖον, κοιμώμεθα καὶ ραθυμοῦμεν ὡς Σαρδανάπαλοι και Μαργῖται. Ἀληθὴς ὁ λόγος τοῦ Πιττακοῦ, ἐκ τῶν ἑπτα ἀρχαίων σοφῶν, εἰπόντος « ***χαλεπὸν ἐσθλὸν ἔμμεναι.*** »

— Κατὰ τὸν Διογένην ὅσοι νέοι ζοῦν διὰ τὰς παρὰ φύσιν ἡδονὰς ἀποκλειστικῶς μόνον περὶ ὡραίας κομώσεως καὶ πολυτελοῦς ἀμφιέσεως καὶ καλλωπισμῶν φροντίζοντες, εἶναι ἢ δυστυχοῦντες ἢ ἀδικοῦντες... Ἀδικοῦσι δὲ τὸν ἀνθρωπισμόν των ἐξ ἴσου οἱ ἐπιμελούμενοι μὲν τοῦ σώματος ὑπὲρ τὸ δέον. ἀμελοῦντες δὲ τὰς πρὸς τὴν ψυχὴν εὐγενεῖς ὑποχρεώσεις.

— Προσοχὴ εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθήσεων! Οσμαὶ ἡδυπαθεῖς, ἐπαφαί τινες καὶ γεύσεις ἀναρριπίζουν πάθη, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰσβάλλουν οἱ πειρασμοί, διὰ τῶν ὤτων διαφθείρονται ψυχαί! Ταπεινὰ πάθη ἐξάπτονται ἀπὸ διεφθαρμένην μελῳδίαν, ἐνῷ ἡ εὐγενὴς μουσικὴ τοῦ Δαβὶδ κατεπράϋνε τὴν μανίαν τοῦ Σαούλ, ἐνῷ διὰ τῆς μουσικῆς ὁ Πυθαγόρας ἐπηρέασε πρὸς τὸ καλὸν ψυχὰς μεθύσων.

— Κατὰ τὸν Σόλωνα « *πλούτου οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται* » κατὰ δὲ τὸν Θεόγνιν ἂς λέγωμεν « *Οὐκ ἔραμαι πλουτεῖν οὔτ' εὔχομαι, ἀλλά μοι εἴη ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων, μηδὲν ἔχοντι κακόν.* »

— Ὁ Φειδίας καὶ ὁ Πολύκλειτος δὲν ἐκαυχῶντο διὰ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἐλεφαντόδοντα ποὺ ἐχρησίμευσαν ὡς ὕλη διὰ νὰ κατασκευασθοῦν τὰ δύο ἀγάλματα τοῦ Διός καὶ τῆς Ἥρας, ἀλλὰ ἦσαν ὑπερήφανοι διὰ τὴν τέχνην ἡ ὁποία ἔδωκεν ἀξίαν εἰς τὸν χρυσόν. Πόσον λοιπὸν ἐπαίσχυντοι εἴμεθα ὅταν καυχώμεθα διὰ τὰ πλούτη καὶ ὄχι διὰ τὸν ἀνθρωπισμόν μας;

– Μυθολογεῖται ὅτι σοφιστής τις Αἰγύπτιος μετεμορφώνετο κατὰ βούλησιν εἰς φυτόν, εἰς θηρίον, εἰς πῦρ, εἰς ὕδωρ, εἰς ὁ,τιδήποτε. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἄνευ χαρακτῆρος ἀνθρωπάρεσκοι καὶ κόλακες.

— Ἄριστον ἐφόδιον τοῦ γήρατος εἶναι ἡ ἀρετή. Αὐτὴ ἐξασφαλίζει καὶ τὴν ἀγήρω εὐδαιμονίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποβλέπωμεν καὶ ἂν ἀκόμη ἐμηκύνετο ἡ ζωὴ αὐτὴ ὅσον ἡ τοῦ Τιθωνοῦ, τοῦ Ἀργανθονίου καὶ τοῦ Μαθουσάλα, ὁ ὁποῖος ἔζησεν ἔτη 970.

Ἔχει ἤδη ἐννοηθῇ πόσον ὠφελήθη ὁ Μ. Βασίλειος ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων καὶ ὁποίαν συνείδησιν εἶχε τῆς ὠφελιμότητος αὐτῆς. Μεταχειρίζεται ἐλευθέρως λέξεις, φράσεις, παραδείγματα, εἰκόνας, χωρία, ἰδέας πλείστας ἀρχαίων δοκίμων συγγραφέων καὶ εἰς τινας λόγους — π.χ. τοὺς

ἠθικοὺς Περὶ φθόνου, Κατὰ ὀργιζομένων, Κατὰ μεθυόντων — ἡ ἐπαφή του μὲ τοὺς ἀρχαίους εἶναι συχνὴ καὶ στενὴ ὅσον ἡ μὲ τὴν Α. Γραφήν. Οἱ Λόγοι του τέκνα δύο πολιτισμῶν καὶ προϊόντα ἔσω καὶ θύραθεν παιδείας ὁμοιάζουν παιδία φέροντα ἐμφανῆ τὰ χαρακτηριστικὰ ἀμφοτέρων τῶν γονέων. Γίγας τῆς σκέψεως, μέγας διανοούμενος, ὁ μέγιστος τῆς ἐποχῆς του, πνεῦμα ὀργανωτικόν, ἐφρόντισε διὰ τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας ἀφοῦ ὁ ἴδιος κατηρτίσθη συνωδὰ τῷ ὠριγενείῳ προγράμματι ἀποταμιεύσας εἰς τὸν εὐρὺν νοῦν του πᾶσαν ἐπιστήμην μὲ τόσην εὐκολίαν μὲ ὅσην ἄλλοι δὲν κατορθώνουν νὰ ἀποταμιεύσουν ἓν εἶδος γνώσεων. Ἐσπούδασε **ῥητορικήν, γραμματικήν, φιλοσοφίαν, λογικήν, διαλεκτικήν, ἀστρονομίαν, γεωμετρίαν, ἀριθμητικὴν καὶ ἰατρικὴν** ἀκόμη. (Γρηγ. Ἐπιτάφ. εἰς Μ. Βασ. ΚΓ΄) Ὁ διδάσκαλος Λιβάνιος ἐκαυχᾶτο διὰ τοὺς ἐπαίνους οὓς ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν τέως μαθητὴν Βασίλειον! Ἔγραφε: «*Βασιλείου με ἐπαινέσαντος κατὰ πάντων ἔχω τὰ νικητήρια.*»

Καὶ ὅταν ποτὲ ἐπέστελλε μελέτην — ὅπως συνήθως ἐγίνετο μεταξύ των διὰ νὰ εὑρίσκωνται εἰς πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν — κάθιδρως ὁ εὐφυὴς καὶ πολυμαθὴς Λιβάνιος ὡμολόγει εἰς ἐσώκλειστον ἐπιστολὴν τὴν ἀγωνίαν, διότι ἐπρόκειτο νὰ θέσῃ τὸ ἔργον του ὑπὸ τὴν κρίσιν **σοφοῦ, ἴσου πρὸς τὸν Πλάτωνα καὶ ῥήτορος δεινοῦ ὅσον ὁ Δημοσθένης**. Ἔγραφεν: «*Ἰδοὺ πέπομφα τὸν λόγον ἱδρῶτι περιρρεόμενος. Πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὶ τοιούτῳ πέμπων τὸν λόγον, ὃς ἱκανός ἐστι τὴν Πλάτωνος σοφίαν καὶ Δημοσθένους δεινότητα δεῖξαι θρυλουμένας μάτην;*»

Ἔχομεν δὲ ὅλα τὰ ἐνδεικτικὰ διὰ νὰ μὴ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ γνώμη αὐτὴ τοῦ διχσήμου Ἀντιοχέως σοφιστοῦ ἐγράφη πρὸς τὸν Μέγαν Βασίλειον ὑπαγορευθεῖσα μόνον ἀπὸ ἀβροφροσύνην. Ἡ λεπτότης τῶν τρόπων εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν εἶπέ τι πολὺ ἀπέχον ἀπὸ τὴν ἀνεπηρέαστον κρίσιν τῆς Ἱστορίας τῶν γραμμάτων.

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΩΡΑΪΤΑΚΗ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩι ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 61 τοῦ 1939)

Ἀριθ. 544.

Τεῦχος χάρτινον τῆς ΙΘ′ ἑκατονταετηρίδος, ἐκ φύλλων 458 διαφόρου μήκους καὶ πλάτους, περιλαμβάνον σειρὰν τετραδίων τοῦ Ἱεροδιακόνου Σωφρονίου τοῦ Λεσβίου, χρηματίσαντος καμαράση καὶ βιβλιοφύλακος τοῦ Μετοχίου τοῦ Π. Τάφου.

1) Σημειώσεις Θουκιδίδου (φ. 1 — 41).

2) Ἱερὰ Κατήχησις, ἐν Χάλκῃ, 1862 (φ. 43-56).

3) Βιργιλίου Αἰνειάς, βιβλ. Βον ἐξήγησις 1868 (φ. 57).

4) Μέρος Γεωγραφίας τῆς Παλαιστίνης. (φ. 69).

5) Ἐξήγησις εἰς τὸ προοίμιον τοῦ Θουκιδίδου (φ. 89).

6) Ζητήματα Ποιμαντικῆς καὶ Κατηχητικῆς (φ. (105).

7) Ζητήματα τῆς Δογματικῆς Θεολογίας (φ. 117).

8) Ἐξηγήσεις ἐκ τοῦ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, 1858 (φ. 131).

9) Ἐπιγράμματα α) εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτην Ἄνθιμον, ταμίαν τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ Θρόνου, β) εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτην τῆς Ρωσσικῆς Κοινότητος Ἀντωνῖνον (φ. 146), γ) Ἴαμβος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, δ) εἰς πολιτικοὺς δεκαπεντασυλλάβους στίχους εἰς τὴν Θεοτόκον (φ. 146β) (9 Ἰανουαρίου 1869).

10) Ἑρμηνευτικαὶ Σημειώσεις εἰς τὸ ΣΤ′ κεφάλαιον τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς (φ. 150).

11) Περὶ τῶν λέξεων «Πρεσβύτερος καὶ Ἐπίσκοπος» (φ. 164).

12) Λόγος εἰς τὴν Β′. Κυριακὴν τῆς Τεσσαρακονθημέρου (φ. 172).

13) Λόγος ἐπιτάφιος Περικλέους (φ. 176).

14) Ἀνάλυσις τοῦ ἐπιταφίου (φ. 186).

15) Λόγος ἠθικὸς περὶ τῆς κακῆς ἐντροπῆς, ἐν τῷ Ἁγιοταφ. Μετοχίῳ Κων/πόλεως, 1873 Φεβρουαρίου 20 (φ. 194).

16) Λόγος ἠθικὸς περὶ φιλαυτίας τῇ Α′. Κυρ. τῶν Νηστειῶν (φ. 200).

17) Λόγος πανηγυρικός, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ παραμονῇ τῶν Θεοφανείων (1874) ὑπὸ Γερμανοῦ Μιχαηλίδου (φ. 209).

18) Περὶ ἀριθμήσεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ τῆς διατάξεως τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν (φ. 213).

19) Λόγος κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων (φ. 236).

20) Σύντομος ἀνάλυσις τῶν δύο περὶ στεφάνου λόγων (φ. 238).

21) Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν (ἐγένετο κατὰ παράκλησιν καὶ προσηνέχθη τῷ κ. Μιλτιάδῃ, ἀνεψιῷ τοῦ Ἁγ. Λαμψάκου, διὰ τὴν ἐξαδέλφην του διδασκάλισσαν τοῦ ἐν Κανδυλλὶ Παρθεναγωγείου τῷ 1870).

22) Λόγος περὶ θ. Μεταλήψεως (φ. 251). «Ἐν τῷ ἁγιοταφ. Μετοχίῳ Κων/πόλεως τῇ 2 Νοεμβρίου 1876, ὅπου καὶ ἐκηρύχθη χοροστατοῦντος τοῦ Ἁγίου Ἰορδάνου Ἐπιφανίου τῇ 12 Νοεμβρίου 1882».

23) Λόγος εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς πρὸ Χριστοῦ Γεννήσεως (ἐξεφωνήθη τῇ παραμονῇ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ ἐν τῷ Ἁγιοταφ. Μετοχίῳ, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἱεροθέου (φ. 259).

24) Λόγος περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης (φ. 264). (Ἐξεφωνήθη τῇ 2 Νοεμβρίου 1881 ἐν τῷ Ἁγιοταφ. Μετοχίῳ χοροστατοῦντος τοῦ Ἁγίου Σκυθουπόλεως).

25) Λόγος περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης (φ. 279) (26 Φεβρουαρίου 1880).

26) Λόγος περὶ σταυροῦ τ. ἕ. εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (φ. 276) (22 Φεβρουαρίου 1878).

27) Λόγος περὶ μετανοίας καὶ ἀναβολῆς αὐτῆς (φ. 282) (13 Φεβρουαρίου 1876).

28) Φωτίου Ἀλεξανδρίδου λόγος εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς Θ. Σχολῆς (φ. 289).

29) Ἀπάντησις τῆς Ρωσ. Συνοδου εἰς τὴν εἰρηνικὴν τοῦ Ἱεροσολύμων Ἱεροθέου. (φ. 293).

30) Προσφώνημα τελειοφοίτου μαθητρίας τοῦ ἁγιοταφ. Παρθεναγωγείου, 1876 (φ. 296).

31) Λόγος ἠθικὸς περὶ ψυχικῆς σωτηρίας. (φ. 295).

32) Ἐπιτύμβια τρία εἰς Ἠλίαν Τανταλίδην (φ. 294β).

33) Λόγος ἠθικὸς περὶ φθόνου (φ. 298).

34) Λόγος ἠθικὸς περὶ μεταλήψεως. (φ. 302).

35) Σημειώσεις εἰς τὸν βίον τοῦ Δημοσθένους ὑπὸ Πλουτάρχου (φ. 312).

36) Σημειώσεις εἰς τὸ βον τῆς Αἰνειάδος Βιβλίον (φ. 335).

37) Ἐπιστολὴ Α. Δημητρακοπούλου πρὸς Φ. Βρυέννιον (φ. 343).

(συνεχίζεται)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ο ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΣ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΑΡΑ ΤΗΙ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΙ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφίξεως καὶ ὀλιγοημέρου ἐν αὐτῇ παραμονῆς αὐτοῦ ὁ Ἐξοχώτατος Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Νικόλαος Μαυρουδῆς προσῆλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, μεταβὰς εἰς Χάλκην τῇ 16ῃ τοῦ μ. Ἡ Α. Ἐξοχότης συνωδεύετο ὑπὸ τῆς εὐγενεστάτης κ. Μαυρουδῆ, τοῦ Ἐξοχωτάτου ἐν Ἀγκύρᾳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Ρ. Ραφαὴλ καὶ τοῦ ἐνταῦθα Ἐντιμ. Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Κούστα.

Εἰς τὸν κ. Ὑφυπουργὸν ἐγένετο ἡ προσήκουσα κατὰ τὴν τάξιν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑποδοχὴ ὑπὸ τῶν πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου μετὰ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, τῶν Πατριαρχικῶν Ἐφημερίων καὶ τοῦ ἐντιμολ. Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπεδέχθη τὴν Α. Ἐξοχότητα ἐν τῇ Αἰθούσῃ ὑποδοχῆς τῶν Ἰδιαιτέρων Διαμερισμάτων Αὐτῆς, παρόντων τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν: Δέρκων κ. Ἰωακείμ, Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανοῦ, Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γενναδίου, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ τοῦ Σχολάρχου σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανοῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσαγορεύουσα τὸν κ. Ὑφυπουργόν, ἐχαιρέτισε τὴν ἐν τῷ ἱερῷ Κέντρῳ τῆς Ὀρθοδοξίας τιμίαν ἐπίσκεψιν τῆς Α. Ἐξοχότητος, χαρακτηρίσασα ταύτην ὡς ἀπόρροιαν εὐσεβῶν αἰσθημάτων υἱϊκῆς στοργῆς καὶ εὐλαβοῦς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τέκνου αὐτῆς διακεκριμένου καὶ ὑπογραμμίσασα ὅτι ἡ συγκίνησις Αὐτῆς εἶναι ἔτι μείζων ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Α. Ἐξοχότης ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος δὲν ἐφείσθη κόπων καὶ ταλαιπωρίας ἵνα ἀνέλθῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Πατριαρχικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεκαλέσθη τὴν θείαν εὐλογίαν ἐπὶ τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔργα τῆς Α. Ἐξοχότητος καὶ ηὐχήθη ὅπως ὁ Ὕψιστος χαρίζηται Αὐτῇ ὑγείαν καὶ σθένος ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς ἔργου.

Ἀπαντῶν ὁ κ. Ὑφυπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι μετὰ βαθείας συγκινήσεως καὶ ἰδιαιτέρας εὐγνωμοσύνης ἤκουσεν ὅσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἠγαθύνθη νὰ ἀπευθύνῃ Αὐτῷ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, προσέθηκεν, ἰδιαιτέρως μὲ ηὐχαρίστησεν εἶνε αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶπεν ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις ἑνὸς ἱεροῦ καθήκοντος ὡς ἀπόρροια τῶν πρὸς τὴν Ἁγίαν Μητέρα Ἐκκλησίαν αἰσθημάτων τῆς εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως μὲ ὡδήγησεν ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς. Νὰ εἶσθε βέβαιος, Παναγιώτατε, ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ μέρη ταῦτα χωρὶς νὰ προσέλθῃ καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα τὰ εὐλαβῆ σέβη αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθήκοντος οὐδενὸς θὰ ἐφειδόμην κόπου καὶ ταλαιπωρίας ἂν θὰ ἦτο ἀνάγκη καὶ εἰς κόπον καὶ ταλαιπωρίαν νὰ ὑποβληθῶ. Ἐν τέλει ὁ κ. Ὑφυπουργὸς ηὐχαρίστησε καὶ αὖθις τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τοὺς σεβ. Ἁγίους Συνοδικοὺς καὶ ἐπεκαλέσθη τὰς εὐχὰς Αὐτῆς.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς Α. Ἐξοχότητος ἡ Α. Θ. Παναγιότης εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱερᾶς ἐπισκέψεως καὶ εἰς εὐλογίαν τοῦ ἔργου καὶ τοῦ οἴκου τῆς Α. Ἐξοχότητος προσέφερεν Αὐτῇ χρυσοῦν σταυρόν. Ἕτερον σταυρὸν προσέφερε τῇ εὐγενεστάτῃ κυρίᾳ Μαυρουδῆ.

Ὁ κ. Ὑφυπουργὸς ἀποχαιρετήσας τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τοὺς σεβ. Ἁγίους Συνοδικοὺς ἀπῆλθεν, ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰν Μονήν, προπεμφθεὶς μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.

Διελθοῦσα καὶ τὸν παρόντα μῆνα ἐν τοῖς ἐν Χάλκῃ, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος, θερινοῖς Πατριαρχικοῖς Διαμερίσμασιν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατῆλθε τῇ 30ῇ τοῦ μ. δι' ἰδιαιτέρας ἀτμακάτου εἰς Φανάριον, προκειμένου ἵνα προστῇ τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου.

Ὁ νέος Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαυΐας παρὰ τῇ Α. Θ Παναγιότητι.

Τῇ 26ῃ τοῦ μ. ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα μεταβὰς εἰς Χάλκην ὁ πρό τινος διορισθεὶς νέος ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαυΐας ἐξοχ. κ. Ἠλίας Σουμένκοβιτς. Τὴν Α. Ἐξοχότητα πρὸς τῇ εὐγενεστάτῃ κ. Πρεσβείρᾳ καὶ τῇ εὐγεν. κυρίᾳ Χατζη-Τζώρτζεβιτς, συζύγῳ τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξένου τῆς Γιουγοσλαΐας, συνώδευε καὶ ὁ ἐνταῦθα σέρβος Πρωθιερεὺς αἰδεσιμολ. κ. Πέτρος Χαϊδούκοβιτς. Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν παρευρίσκοντο παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ σεβ. Μητροπολῖται Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος καὶ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανός.

Ὁ κύριος Πρεσβευτής, τὸ πρῶτον ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, μετὰ βαθείας εὐλαβείας ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη καὶ ἔλαβε τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν.

Εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα ἐγένετο ἡ προσήκουσα κατὰ τὴν τάξιν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ Κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑποδοχή.

Ἑορτὴ Φανερωμένης.

Ἐπὶ τῇ ἀποδόσει τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Δεσποίνης (23 τοῦ μ.), ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ὅπου εὕρηται ἀποτεθησαυρισμένη ἡ ἱερὰ εἰκὼν Παναγίας τῆς Φανερωμένης, ἀφ' ἑσπέρας μὲν ἐχοροστάτησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος, αὐθημερὸν δὲ ἐλειτούργησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Ὀνομαστήρια.

— Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑώρτασε τὰ ὀνομαστήρια Αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῇ Α. Μακαριότητι τηλεγραφικῶς.

—Τῷ σεβ. Μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανῷ, Σχολάρχῃ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἑορτάσαντι, ἡ Α. Θ Παναγιότης συνεχάρη καὶ ηὐχήθη αὐτοπροσώπως.

— Τοῖς ὁμοίως κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσασι σεβ. Μητροπολίταις Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίῳ, Σάμου κ. Εἰρηναίῳ (23 τοῦ μ.) καὶ Ζιχνῶν κ. Ἀλεξάνδρῳ (30) ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ σεπτῶν Αὐτῆς γραμμάτων.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσώπευσις.

Κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον θανόντος καὶ ἐν Ἐδιρνέ-καποῦ κηδευθέντος Προέδρου τῆς Ἐφορείας καὶ Ἱδρυτοῦ ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας τῶν Χατζοπουλείων Ἐκπαιδευτηρίων ἀειμνήστου Ἰωάννου Γκιουλτζόγλου, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ πανοσιολ. Τριτεύων κ. Ἰσίδωρος.

Ἱερὰ Μονὴ Βλατάδων.

Ληξάσης τῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ ζητημάτων τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῶν Βλατάδων ἐπικοινωνίας τοῦ ἐνταῦθα ἀφικομένου ἡγουμένου αὐτῆς πανοσιολογ. κ. Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτου, ἀνεχώρησεν οὗτος ἐπανακάμπτων εἰς τὰ ἴδια τῇ 18η τοῦ μ. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν αὐτοῦ Πανοσιοσιολογιότητα προέπεμψεν ὁ πανοσιολ. Τριτεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Ἰσίδωρος.

Χειροτονία.

Κατόπιν τῆς ληφθείσης συνοδικῆς ἀποφάσεως ἐτελέσθη ἡ χειροτονία τοῦ ἐν Ἴμβρῳ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἴμβρου καὶ Τενέδου, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱ. Θ. Σχολῆς Χάλκης, κ. Δημητρίου Φράγκου ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰακώβου, εἰς διάκονον μὲν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος Χάλκης τῇ 26η τοῦ μ., ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ἀδριανοῦ, εἰς πρεσβύτερον δὲ ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 29η τοῦ μ. Ὁ χειροτονηθεὶς ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον ὠνομάσθη Ἀδριανός.

Ἀφίξεις — Ἀναχωρήσεις.

— Ἐπανέκαμψε τῇ 4η τοῦ μ. ἐκ τοῦ εἰς Εὐρώπην ταξιδίου αὐτοῦ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος.

— Τῇ 9η τοῦ μ. ἀνεχώρησεν ἐπ' ἀδείᾳ εἰς Ἑλλάδα ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος.

— Ἀφίκετο ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ τῇ 17η τοῦ μ. ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος.

Τὰς Αὐτῶν Σεβασμιότητας ἐχαιρέτισεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀναπληρῶν τὸν Μ. Ἀρχιδιάκονον, ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Μελέτιος.

Ἐπισκέψεις.

Ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν:

— Ἡ ἐρίτιμος οἰκογένεια Ἠλιάσκου, ἣν καὶ ἀντεπεσκέφθη εὐλογήσασα αὐτοπροσώπως ἡ Α. Θ. Παναγιότης τῇ 5ῃ τοῦ μ.

— Τῇ 7ῃ τοῦ μ. ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν ἡμετέραν πόλιν ὅμιλος ἐκδρομέων τῆς «Ὑπαιθρίου Ζωῆς» Ἀμμοχώστου Κύπρου ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν κ. κ. Πέτρου Γ. Χατζηπέτρου καὶ Χρ. Ε Λουΐζου, δικηγόρων, ἐπισκεφθεὶς τῇ προτεραίᾳ τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐκκλησιασθεὶς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ.

— Τῇ 13ῃ ὁ ἐντιμ. Ἔπαρχος Φαναρίου κ. Nazmi Koldaş.

Θάνατος Ἱερέως.

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον (1 τοῦ μ.) ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ τῶν Ἐφημερίων τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου, ἑβδομηκονταπενταετὴς περίπου τὴν ἡλικίαν, ***ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Παναγιωτάκης.*** Τῆς κηδείας αὐτοῦ, γενομένης τῇ 2ᾳ τοῦ μηνὸς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῶν Εἰσοδίων Σταυροδρομίου, ἐν μέσῳ πολλοῦ πλήθους, προεξῆρχον ὁ σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηπονήσων κ. Θωμᾶς καὶ οἱ θεοφ. Ἐπίσκοποι Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος καὶ Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος, μετέσχε δὲ αὐτῆς ὅλος ὁ ἱ. κλῆρος τῆς Κοινότητος. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Ἐφημερίων ἀρχιμ. κ. Γεράσιμος. Ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ διάκονος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ ἱ. Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων ἱερολ. κ. Ἀνδρέας Λαγοῦρος.

Ὁ ἐκλιπὼν ἱερεύς, Χῖος τὴν καταγωγὴν καὶ κληρικὸς ἀπὸ τριακονταετίας, ὑπηρέτησεν εὐδοκίμως ἐν διαφόροις Κοινότησι τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τελευταίως δὲ ἀπὸ δεκαπενταετίας ἱεράτευεν ἐν Σταυροδρομίῳ, ἐργασθεὶς πανταχοῦ μετὰ ζήλου καὶ φόβου Θεοῦ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶχε, μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ, τιμηθῇ διὰ τοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀφήνει μνήμην γαθοῦ ἱερέως.

Ἡ μνήμη αὐτοῦ εἴη αἰωνία!

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Καὶ τῶν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα γενομένων, ἀδείᾳ τῆς Α. Θ Παναγιότητος, συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου προήδρευσεν ὁ Α΄. τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος.

Αἱ ἐν Δωδεκανήσῳ Ἱ. Μητροπόλεις.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἠσχολήθη ἐπὶ ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως τῶν ἐν Δωδεκανήσῳ Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Ἀρχειοφυλάκιον.

Εἰς τὴν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Χαριουπόλεως Γενναδίου χηρεύσασαν θέσιν Ἀρχειοφύλακος τῶν Πατριαρχείων διωρίσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 3 τοῦ μηνὸς ὁ ἄχρι τοῦδε Διευθυντὴ τοῦ Πρωτοκόλλου Θεοφ. Ἐπίσκοπος Λεύκης κ. Παγκράτιος, τῆς ἐποπτείας τοῦ Πρωτοκόλλου ἀνατεθείσης προσωρινῶς καὶ αὖθις τῷ πανοσιολ. Τριτεύοντι τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Ἰσιδώρῳ.

Ἅγιον Ὄρος.

— Γενομένων τῶν τακτικῶν ἐτησίων ἀρχαιρεσιῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς Βατοπεδίου, Χιλιανδαρίου, Ζωγράφου καὶ Σταρονικήτα ἀνηγγέλθησαν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων παρέ-

σχε τὴν ἐπὶ τοῖς γενομένοις εὐλογίαν αὐτῆς.

— Ἐπὶ τῇ βάσει αἰτήσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἐνεκρίθη ἡ εἰς ἱερέα χειροτονία τοῦ ἐν τῷ ἐνταῦθα Μετοχίῳ τῆς Ἱ. Μονῆς διακόνου κ. Σπυρίδωνος.

— Παρεσχέθη κανονικὴ ἄδεια πρὸς μετάβασιν εἰς Ἅγιον Ὄρος τῷ θεοφιλ. Ἐπισκόπῳ Ὀλύμπου κ. Καλλινίκῳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ λήξει τῆς ἐν τῇ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης μαθητείας τῶν ὑποτρόφων τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας καὶ τῇ ἐπιστροφῇ αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος ἐξέφρασε διὰ γράμματος τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ παρασχεθείσῃ ὑποτροφίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ καὶ τῆς κατ' Αὐτὸν Ἐκκλησίας εὐχαριστίας.

ΔΗΛΩΣΙΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Διὰ λόγους ἐκπαιδευτικοὺς καὶ ἐσωτερικῆς τάξεως ὡρίσθη ἵνα ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν ἐν Χάλκῃ Σχολὴν μαθηταὶ μόνον διὰ τὴν Α' καὶ Β' γυμνασιακὴν τάξιν.

(ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ)